

Legjobb és leghíresebb
pipere hölgypor: a
La
6959
Különleges Rizpor
BISMUTTAL VEGYITVE
CH. FAY, ILLATSZERÉSZ.
PARIS — 9, rue de la Paix, 9 — PARIS.

Államig kedvezményezett gőzörre
berendezett első magyar
Torony-óra-gyár
Mayer Károly L.
utóda MÜLLER JÁNOS
Budapest, VII., Kazinczy-utca 3.
Képes árjegyzék ingyen és bérmentve. 8110

A modern vegyészeti hatalmas haladás és az ebből származó szám-talan szellemi és anyagi javak az emberek képeket a 30 éven át bevált
Dr. Lengyel Frigyes-féle Nyirfabalzsamot
elnyomni, a legjobb bizonyíték tehát, hogy itt egy valódi, a természet által nyújtott csodaszerről van szó. Ezen nyirfabalzsam egy százéves 30 évi gyakorlati vegyi eljárás alapján praeparálták és csak azután jön forgalomba. Ezen folyadék hatása, hogy a bőr felső rétegeit lassankint lehántja és az alatt az alsó tisztított bőr fiatal színben és üdésében jön napvilágra, megszüntet mindennemű kiütést, szepit, vörös foltokat és a bőrfoltokat, simítja a ráncosbőrt és a himlőhelyeket lassankint teljesen eloszlatja és az arcbőrnek üde és egészséges színt kölcsönöz. Egy korsó ára használati utasítással együtt 1 ft 50 kr. A nyirfabalzsam hatáskörét támogatására Dr. Lengyel Frigyes-féle 8209
Benzoe szappan
ajánlatos. Egy darab ára 50 és 35 kr. Raktáron minden jobb gyógyszertárban. Főraktár Magyarország részére Török József gyógyszerésznél Budapest, Király-utca 12.

HAJFESTŐ FÉSŰ
(Koffer-féle szabadalom, Berlin S.O. 36.)
Ösz vagy vörös haj előkészület nélkül valódi szőke, barna vagy fekete színre való festésre. Teljesen ártalmatlan. Évekig használható! Darabja 2 ft. Anthoni-Magyarország részére szállítja Vértessas gyógyszerészárú Lugoson, Magyarország. 8205

6 arany, 13 ezüstérem,
30 dísz- és elismerő-oklevél.
Kwizda féle Korneuburgi marha táppor
Faromgyógytan-, étrendi szer lovak, szarvasmarhák és juhoknak.
45 év óta a legtöbb istállóban használatban, étvágy-hiányt, rossz emésztést, telenséget a tej javítására és a tejtermék szaporítására. Ára 1/2 doboz 70 kr., 1/2 doboz 35 kr.

Kwizda
táppora lovaknak és szarvasmarhákknak.
1 doboz a 5 ét-étag 30 kr.
Látja a 100 ét-étag 6 ft 10 kr.
a 50 ét-étag 3 ft.
Sértésor
állatgyógy-életr. szer a híz- és előmozdításra. Kis doboz 60 kr., nagy doboz 1 ft 20 kr.
Baromfi por
állatgyógy-életr. szer aprak-pótléknak, 1 csomag 50 kr.
Székhajtó labdacsek lovaknak.
(Physiol.) 1 bádogdoboz 2 ft.
Gilisztalabdacsek lovaknak.
1 bádogdoboz 1.60, 1 carton 60 kr.
Képes katalógus ingyen és bérmentve.
Valódi csakis a fenti védjeggyel, kapható minden gyógyszerésztárban és drogueriában. — Főraktár:
FRANZ JOHANN KWIZDA
es és kir. centr.-magy., román kir. és bolgár fejed. udv. szállító.
Kreissapotheker Korneuburg, Bécs mellett.

Saját készítményü 7920
Kötőárny. zsinokok, zsákok, ponyvák. Torna- és birkózók függőágyak és mindennemű hálók ipartelepe. Val. angol Foot-Ball és Lawn Tennis játék gyári raktára
SEFFER ANTAL
Budapest IV., (Károlylak-tanya) Károly-utca 12.
Vidékre árjegyzék szerint.

A női szépség
emlékeire, tökéletesítésére és fenntartására legkíméletesebb, teljesen ártalmatlan, egytiszta és zsermentes készítmény a
Margit Crème
Rövid idő alatt színtet szepit, máj-tott, pattanást, bőrtörést (mitesszer) és minden más bőrbajt. Kisméltja a ráncokat és himlőhelyeket, még a koros egyéneknek is üde bájós arczsín-t kölcsönöz, ára 50 kr., nagy 1 forint.
Margit hölgypor 50 kr., 3 színben.
Margit szappan 35 kr. Margit fogpép (Zahnpaste) 50 kr.
Készítő FÖLDES gyógyszerháza,
Aradon Deák Ferenc-utca 11. sz.
Főraktár: Török József gyógyszerháza, Budapest, Király-utca 12.

Párisi hajápolási szerek!
"Viola" hajfátaltató-tej. Teljesen ártalmatlan kitűnő hatású. 1 üveg ára 1 korona.
"Viola" hajszesz. A haját legvésebbé sem szárítja ki, miért is emne a hajalkalmazásánál a haj törékenységet nem kell tartani. 1 üveg ára 1 korona.
"Viola" Tanno-chinin-pomádé. A haj ápolásának kitűnő hatásmú gyógyszeres. 1 üveg ára 1 korona.
"Viola" antiszeptikus fogpor. Egy doboz ára 60 fillér. 8215
"Viola" antiszeptikus fogvíz. Egy üveg ára 60 fillér. — Kapható
GEML-féle gyógyszerháza az "Arany kereszt"ben.
Temesvár, Belváros, Losonczy-tér.

LUSER L.-féle turista tapasz.
Bistosan és gyorsan ható szer, tyukszem szemölcs és talp, valamint a sarok bőrkeményedései, tolvábbá mindennemű bőrelszarusodás, ellen. A hatásért jóállás vállaltatik.
Köz-ponti szétküldési raktár:
SCHWENK L.,
gyógyszerész
MEIDLING — BÉCS.
Csak akkor valódi, ha minden használati utasítás és minden tapasz a mellette védjeggyel és aláírással el van látva, azért is erre ügyelni kell. — 1 doboz ára 60 kr.
Vidékre 80 kr. előzetes beküldés mellett bérmentve.
Magyarországi főraktár: 8200
Török József gyógyszerháza, Budapest, Király-u. 12.

Kufeké féle
a tej legjobb hozzátételé a betegséget megakadályozza és eltávolítja gyermekliszt.
Kapható gyógyszerésztárakban és droguistákban.

Patyi Testvérek Butor-áruháza.
Budapest, kerepesi-út 9/a., földszint és I. emelet, Pannónia szálló mellett.
Nagy választék, kizárólag szilárd hazai gyártmányú asztalos és saját készítményű kárpitozott butorokból, minden versenyt és hirdett árakat felülmúló olcsó árakon. Teljes lakásberendezések, nyaraló, fürdő- és szálloda-butorok 2 évi jótállás és felelősség mellett szállítanak.
Tévedés elkerülése végett czégünkre és czimünkre figyelni kérjük. Diszes butor-album 1 ft beküldése mellett bérmentve küldetük meg. 8214

Fekete Selyemkelmék
legszilárdabb festésűek, a jó viselkedésért és tartósságért jótállással. Közvetlen elárutás igaz gyári árakon, magánosok részére portó- és vámmentesen, a házhoz szállítva. Ezer meg ezer előismerő irat. Minták fehér és színes selymekből is, bérmentve.
GRIEDER ADOLF ÉS TSA
királyi szállítók
selymekelme-gyárak szövetsége Zürich. 7760

MATTONI-FÉLE GIESSHÜBLER
legisztább egyénys
SAVANYU-KÚT

BÁNHEGYI C. J.
BUDAPEST,
IV. kerület, Rostély-utca 13. szám.
Nagy választék mindennemű
horgony halásznati szerekből.
Ugyint horgok, horgok felkötve, legyek és rovarok, horgászai készletek, uszatók, vízhatlan selyem és kenderzsinórok, zsinórkerekek hullásbotokhoz, forgók és halászbotok.
Vidéki megrendelések pontosan eszközöl-tetnek. 8292
Eladás nagyban és kicsinyben.

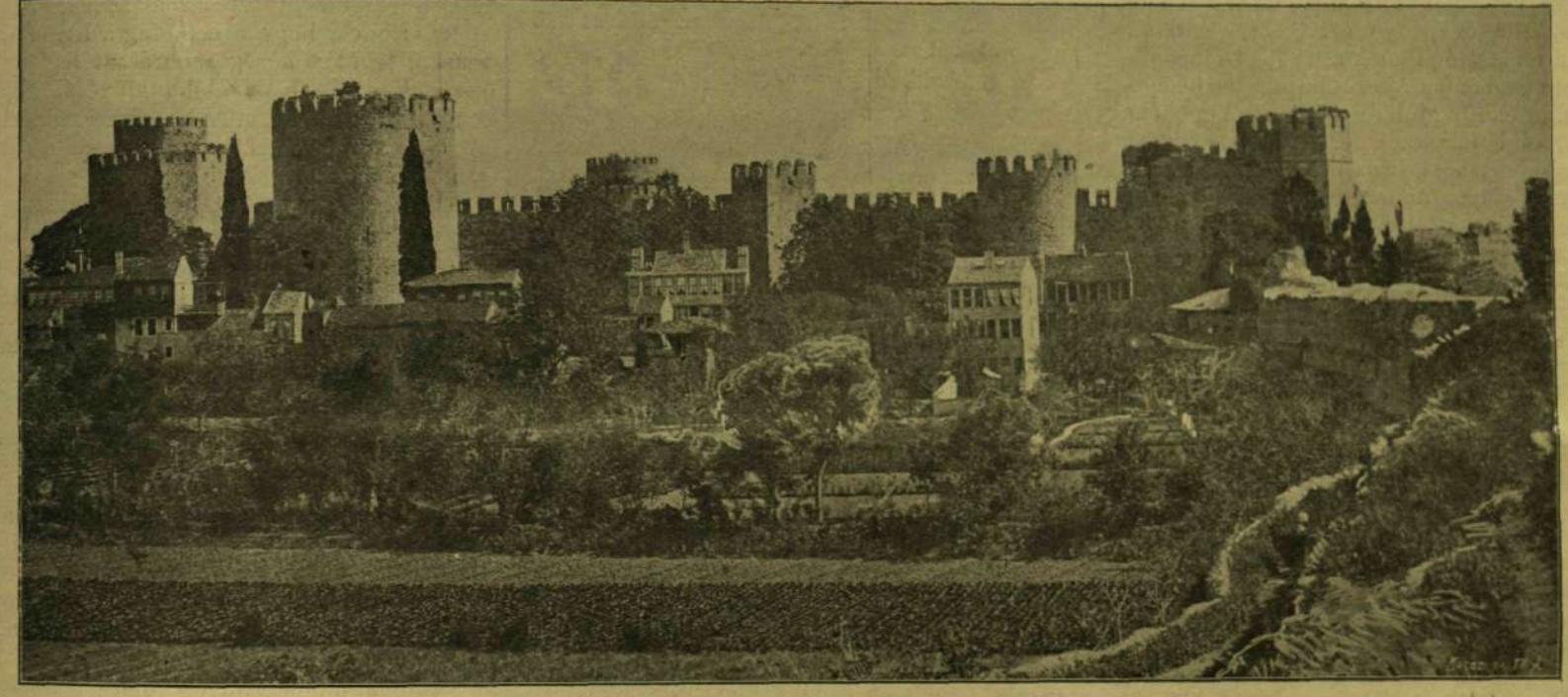
Palais hajfijító
használatával a megőszült haj eredeti színét nyeri vissza. A fejbőr nem festi, a ruhá-csmin folót nem hagy, többi előnye, hogy a hajszálakat erősíti és hogy teljesen ártalmatlan. Egy üveg ára 1 ft.
Főraktár Budapest: Petri Ottó gyógyszerháza, L. Attila-körút 47. Kapható: Váci-körút 66. sz., Nádas-utca 3. és Király-utca 36. szám alatti gyógyszerésztárakban is. 8190

REPRODUKÁLO-MŰINTÉZET
PHOTO-CZINKOGRAFIA
WITTZ
MANFRÉD
VILÁGOS MŰTÉPEK
KÁZIMÉRY UTCA
A UTÓTVÉIA
PHOTOTYPIA
— CHEMICRAFIA
4-SZÍNŰ NYOMAS
— PHOTOZINCRAFIA
BUDAPEST, VI., Király-utca 37

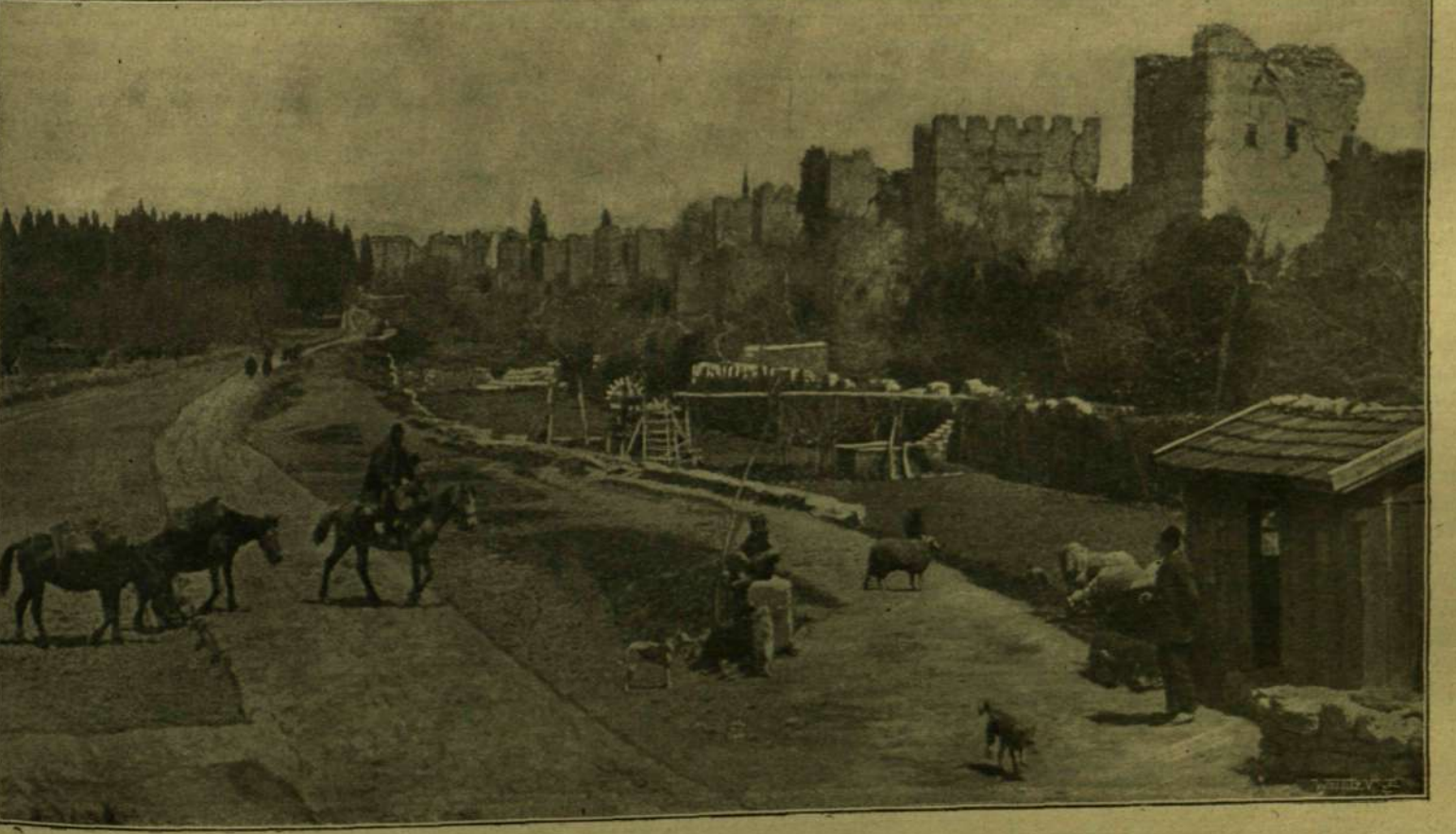

30. SZÁM. 1899. BUDAPEST, JULIUS 23. 46. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és 1 egész évre 12 ft. POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt 1 félévre — 6. Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG 1 egész évre 8 ft. félévre — 4. Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK 1 egész évre 5. — félévre — 2.50. Külföldi előfizetésekhöz a postaiag meghatározott viteldij is csatolandó.

A JEDI-KULÉ (HÉTTORONY) KONSTANTINÁPOLYBAN.

KONSTANTINÁPOLY FALAI.

KONSTANTINÁPOLYI EMLÉKEK.

II.

A konstantinápolyi műemlékek között építészeti és művészeti szempontból kétségkívül első helyen áll az

Aja-Szofia

meceet. A ki a török fővárosban megfordult és a bizancki művészet ezen csodás műemlékét nem tekintette meg, az — mondhatni — nem látott semmit. Még Justinian császár építtette; a török uralom óta Konstantinápoly fő-mecsetje, s mintául szolgált minden későbbi meceet-építkezésnél. Már a kupolája maga bámulatos alkotás, melyet ha más hasonló építkezésekkel akarnak összehasonlítani, rögtön feltűnik konstrukciójának rendkívül merész volta. A kupolát, melyre 1453 óta a kereszt helyett a bronzból készült óriási félhold van odaillesztve, két nagyobb és hat kisebb kupola veszi körül. A régi és újabb műemlékek közt kevésnek volt a következő építkezésekre olyan döntő hatása, mint a VI. század ezen műremekének; míg a boltozatok merészsége, a belső pompa hatása, minden hasonló építkezést felülmúl. A hasonlóság okából feleltem, hogy Rómában az Agrippina Pantheonjának 130 láb az átmérője, de az építkezés a földön pihen; az Aja-Szofia kupolájának átmérője 100 láb, de a levegőben lebeg. A Szent Péter-templomban Rómában a kupola alá kell állanunk, hogy azt teljesen láthassuk, mert a támasztó pillérek a tér felét elfoglalják; a mint azonban az Aja-Szofia a táján belépünk, rögtön áttekinthetjük a meceet és a kupola nagy részét, és a támasztó pillérek a szabad térnek csak egy harmadát foglalják el. A Szent Péter-templom hajója egy emeletes, az Aja-Szofiaé kettős, s ez az első tekintetre óriásának tetszik. A meceet belsejében a márványdísz gazdagabb, mint a Pantheonban, boltozatának mozaikfénye túltesz ragyogásban a Szent Péter templomán.

A ki ezt a csodás épületet nappal tekintheti meg, annak bő és kényelmes alkalma nyílik csekély díjért a meceetet és összes helyiségeit alaposan megnézni. De ha a pazar fényt akar látni az ember, akkor esti 6 óra után menjen az Aja-Szofia-ba, mikor a nap lenyugodott, mikor a csillárok fényáramban úsznak, s mikor a meceet tele van buzgó hívőkkel, különösen mikor a Ramazán-ünnepet tartják. A fény a kupoláig hatol, onnét észszeresen verődik vissza, mely fényben páratlan látvány az ajtó-toszkodók festői csoportja.

Az egész templom földjét vastag szőnyegek borítják egészen az oltárig, melynek két oldalán díszleg a szultán aranyos monogramja. Meredeken halad fel az imám lépcsője, melynek magaslatán végzi imáját, míg előtte a baldachinos sátor alatt foglalnak helyet az előkelőbbek. Jobbra és balra két derékvastagságú gyertya áll, mint két óriási felkiáltó jel. A meceet összes helyiségei boltozva vannak. Ezen boltozatok a kőfalakon kívül az alsó részeiben 40 oszlopon és 8 szabadon álló pilléren, a felső emeleten 60 oszlopon pihennek. Ezek között van a sok ablak; a kupolában a koszoru alatt negyvenet lehet összeszámlálni. A beözlő nappali fénytől a falak márványa és a boltozatok mozaik-műve pompás világítást nyer.

Esti ima alkalmával a más vallású látogató csak az emeleti folyosókra mehet. Ittlátjuk a régi, pompás mozaikműveket arany alapon. A képeket nem rombolták szét, csak bemázolták, s ügyes restaurátor ma is képes lenne a régi műveket onnét kihámozni. A négy cherub szárnya még ma is látható a nagy hajó felett, a kupola sarkában. A cherub-fejeket azonban csillagokkal takarták be. Fossati 1847-ben a remek mozaik-műveket restaurálta, a mészártékeket eltávolította, s mielőtt az alakokat újra bemázolta volna, lerajzolta s így tette azok közzétételét lehetővé.

A díszes mozaikművek és márványfalak mellett igen feltűnnek a karsú márványoszlopok pompásan faragott oszlopfejeikkel, melyekre a boltozatok nehezednek; a boltozatok mezői gazdag ornamentikával vannak díszítve.

A többi meceetek közt legnevezetesebb az

Ahmed szultán meceetje,

melyet a régi bizancki császári palota helyére építtetett I. Ahmed szultán. Nagy udvarral van kö-

rülve, melyben arnyas fák díszlenek. Nagy terjedelménél és impozáns lépcsőfelfárójánál fogva az Aja-Szofia után Konstantinápoly legszebb meceetje. Konstantinápolyban ez az egyetlen meceet, melynek *hat minarete* van, s mivel így a mekka, kiváltságos meceethez hasonlít, a papok kényszerítették I. Ahmed szultánt, hogy egy hetedik minaretet is építsen oda. A meceetnek kiváltságos szerepe van, s mint ilyen, udvari meceetül szolgál, mivel ebben a meceetben tartják az ünnepségeket a próféta születésnapján, Bajram ünnepén, vagy ha a zarándok-karaván Mekkába indul. Belsejének a falazata sokkal szerényebb, mint a többi meceeté, de azért gyönyörű. A főkupola köré négy félkupola csoportosul négy kisebb kupolával. Márványfal és oszlop itt is bőven van. De még festőibb a kék, fehér és zöld faience, mely a falakat az ablakokig burkolja, s melyek a legszebb török kerámiát mutatják, pompás indus mintákkal. Figyelmet érdemel itt még a szép szőcsék, melynek két oldalán remek gyertyatartók állanak. Ezután következik a

Mehmed szultán meceetje

egy gömbölyű és egy sokoldalú minarettel és dob-alakú alapon pihenő kupolával. Ez a meceet is bizancki művészeti, mivel eredetileg Szent Anasztáziának volt szentelve, és csak II. Szelim szultán leánya alakította át meceetvé. Az előcsarnokot hat pompás perzsa oszlop díszíti; a falak az ablakokig tarka lapokkal vannak burkolva, melyeken koránversek olvashatók. A meceet belső díszje azonos az előcsarnokéval.

Nagy házaktól körveve látjuk

Ruszetem pasa meceetjét,

melyet nagy Szulejman szultán nagyvezére és veje: Ruszetem pasa, egy született horvát építtetett, ki 1561-ben halt meg. A meceet alakja hosszúkás négyszög, melyen egy fő és két mellékkupola pihen. A meceet meglehetősen egyszerűnek látszik, de a remek faience-lapok, melyek a falakat az ablakokig, az oszlopokat pedig végig burkolják, igazi látványosság számba mennek. Ez a faience a török művészet fénykorából származik, s hatása művész.

I. Szulejman szultán mauzoleumában

van eltemetve maga I. Szulejman, neje: Roxelana, II. Szulejman és II. Ahmed. E fejedelmi sírhely egyike a legszebb és legizélesebb építményeknek a török fővárosban. A mauzoleumot 38 pompás oszlop veszi körül, melyek ívei színesek. Belül négy fehér márvány és négy porfir-oszlop alkot egy kis körülfutó folyosót. A kőravatal alatt vannak a tetemek eltemetve, és e ravatal fejedlén vannak a fekete kőcsagtolal díszített fehér turbánok elhelyezve. Mellette drága kendők és a Korán kéziratának részei vannak állványokra téve. A mauzoleumban hercegnők is vannak eltemetve, kívül az udvaron pedig Ali pasa nagyvezér sírja van, ki 1871-ben halt meg.

Érdekes látványosság és a régészre nézve fontos

Nagy Theodosius császár obeliszkje,

melyet a császár Egyiptomból vitetett Konstantinápolyba, és Maximus feletti fényes győzelme után 390-ben a hippodrom közepén állíttatott fel. Az obeliszk egy darab szürkés-vörös gránit, melynek magassága 30 méter, alsó szélessége pedig 2 méter. Mind a négy oldalán épségben levő hieroglyph felírás látható, melyek arról beszélnek a többek közt, hogy III. Thutmosz egyiptomi fáraó az obeliszket Kr. sz. előtt 1600 körül Heliopolisban állíttatta fel és négyszeres imával arra kéri a mindenható Phta Sakaris-t, hogy igazsággal és világossággal tölthesse be uralkodói hivatását.

Konstantinápoly egyik érdekes látványossága a

múzeum.

A múzeum udvarán egy rakás régi görög sarkofág köti le a látogató figyelmét, da sajnálkozva látja a kellő gondozás hiányát. A múzeum új épület levén, annak külső díszítését európai minta szerint akarták végezni; csak hogy míg az európai múzeumok falait, fölkeit és párkányát a modern szobrászat alkotásai díszítik, addig a török fővárosban a régi görög szobrokat használták fel erre a célra. Az első tekintet a klasszikus kor ezen remekeire igazán elszörít. A múzeum díszítésébe és belső berendezésébe

ugyanis beleszólt a Korán, mely nem tűr arczképet, s így a mohammedán törökök a múzeum falán díszül szolgáló, valamint a múzeum belsejében felállított görög szoborműveknek is letördelték a fejét.

Ez a gyakorlat ott még a régi korból maradt fenn és a Bosphorus tudná megmondani, hogy hány embernek és hány szobornak a feje hever a tenger fenekén. Különben a múzeum rendezését illetőleg ma már gondosabb kezek nyomát lehet látni mindenben az azt tapasztaltam, hogy a múzeum termeiben elhelyezett műemlékekre sokkal több gondot fordítanak, mint azokra, melyek az udvarra szorultak ki.

Az összes antik műemlékek közül, ideértve a sarkofágokat is, művészeti becse nál fogva is kiemelkedik az úgynevezett »Nagy Sándor sarkofágja«, mely bármely európai múzeumnak is elsőrendű nevezetessége lehetne. A műemlék a II. terem közepén van felállítva s általános bámulat tárgya. Mint művészi alkotás minden tekintetben páratlan a maga nemében. A görög művészet teljében, színeinek gazdagságában ábrázolja Nagy Sándornak a perzsák és macedonok között vívott csatáit és különféle vadász jeleneteket, melyek alakjai oly hívek, oly beszédsek, oly természetesen, mintha mind arczképek volnának, a mi különben nem is lehetetlen dolog.

Ezt a sarkofágot 1887-ben ásták ki Saída-ban, s a rögtön megejtett vizsgálat kiderítette, hogy a műemlék Nagy Sándor valamelyik tábornokának a sarkofágja. Abban a tudósok teljesen egyet értenek, hogy a sarkofág a Kr. e. 4. és 3. század, tehát a görög szobrászat legfényesebb korának egyik legkiválóbb művészi alkotása. A rajta levő doborművek mesteri művészetben ábrázolnak jeleneteket Nagy Sándor életéből, véres csatáiból.

A másik hossz-relief oroszánvadászatot ábrázol, melyhez az egyik oldaldobormű is tartozik. Egy oroszán-párt Sándor király és kísérete abban a pillanatban lepett meg, mikor az oroszánok egy szarvasteheret vetek üldözőbe. Míg a szolgák jobbról a szarvassal foglalkoznak, Sándor az egyik oroszánt megtámadja. A királyon biborpalást van, s épen az oroszánt készűl leszúrni, a mikor a vadállat egy ló szügyébe harap, melyen persa lovas ül. Az egész kompozíciót a művész rendkívüli melegséggel alkotta meg, s igazán megható a haldokló ló alakja, melynek izmai megrökkannak, szemei megtörnek. Ezek talán a legszebb lóalakok, melyeket a hellen művészet reánk hagyott. A lovasok tartásában a legnagyobb erőfeszítés egyesül a túlerő biztos nyugalomával.

Az oldal-doborművek felett, a csücsfókat mezőiben szintén két dobormű látható, melyek egyikén egy biborpalástban levő herceg, talán Nagy Sándor egyik fiának meggyilkolása, a másikon a Granikus melletti csata egyik jelenete látható, midőn Nagy Sándornak sisakja leest a fejről.

Konstantinápolyban mondták el nekem, hogy ezt a páratlan szép Nagy Sándor-sarkofágot az angol kormány a British Múzeum részére négy millió frankért meg akarta vásárolni, de a török kormány egyáltalán nem adja el.

Ha az utas a látott sok pompától, fénytől, gazdagságtól szinte elkábultva menekül a városból és egy délutánt tölthet a szabadban, nagyon ajánlatos a

konstantinápolyi falakat

megtekinteni, melyek a város egy részét kerítik. Az idegen rendszert az Aivan szeraj Kapusi kapujától indul ki, s megy, vagy lovagol a falak mellett végig. Az egyik oldalon az út vonul, a másikon a czipruserdők díszé köti le a figyelmét, s ő halad halmokon fel, völgyeken le, s élvezi a remek kilátást. Így vezet az út az Arany-Szarv mellett levő

Jedi-Kule-ig, azaz a Hét toronyig,

melyhez oly sok gyászos emlék fűződik. Ide zártatták el a szultánok azon államok követét, a melyekkel háborúban voltak; itt fojtották meg a nagyurat is, ha valamely utódja úgy hitte, hogy már eleget élt; itt tették el láb alól azon császári hercegeket is, kikre valami politikai gyanú volt, — s itt szenvedtek lassú, de biztos halált azok a régi magyarok is, kiket balsorsuk fogságra ide vetett. A hatalmas falak, a roppant erős hét torony ma már részben romban vannak, ámde a tömlőzőket még lehet

látni. Szűk, kőből épült csigalépcsőn jutottam oda, aztán végig egy szűk sötét folyosón, melyen csak a vezető gyertyája világított kíséretiesen, míg egy vasajtóhoz értünk. Ez egy kerek börtönbe vezetett, melynek átmérője alig másfél méter. Ha az ajtót beteszük, siri sötétség van benne, s a hely alig akkora, hogy le lehessen feküdni. Két perc ezében a siri sötétségben örökkévalóságnak látszott. Mikor kijöttem, s felmentem a roppant vastag falakra, a nap lenyugvóban volt. Az utolsó napugár aranyos sávokat festett az Arany-Szarvon, Stambul kupolái pedig csillámlottak a messzeségben. Siri csend mindenfelé, lassan reng a sötétkék tenger vize, elragadó, elbájoló kép tárul elém mindenfelé, egy páratlan szép tündéri város, melynek esti csendjében a szomszéd minaretről felhangzik a muezzin éneklő imája.

Dr. Nyári Sándor.

VASVÁRI SÍRJÁNÁL.

Rohanást az idő csak rohan előre . . .
Szószólója, ékes szavú hirdetője
Szabadságnak, nemcsak lángnyelven beszélő,
Harczolt, vértanúi halállal halt érte.

Ötven esztendő im, tova tűnt azóta
Mégis mint hogya csak tegnap esett volna.
Rege-monda helyett, dajkamese helyett
Csodás történeten eszmél föl a gyermek.

Nagy idők példáján ifju lelkesedik,
Ez edzi munkára férfiak erejét
S örömkönnny tölti meg szeméit az aggnak . . .
Áldásnak igéi ajkunkról áradnak.

Oh, csodás varázsszal ragyogó nagy évek!
Mikor szennyos önzés eltűnt, elenyészett,
Az ember az embert testvérül ölelte,
Szeretettel telt meg csordulatiig lelke.

S mint mikor vad sínylik hosszas szolgaságba',
Vá a roszdás lánczvas eleven húsába,
Könyörület kez oldozni akarja,
Szabadúgyának kezét megharapja :

Reánk úgy támadott sok százados szolga.
De vérző kézzel is lánczuk' leoldotta
A szabadság régi, örökös nagy népe,
Nem kérve, nem várva semmit is cserébe.

Itt a havasok közt, zúgó rengetegben,
— Ha csak rá emlékszem, megremegek a lelkem! —
Sok szabadságósnak hogy esett halála,
Hány ifjú dalia kora sirt találta!

Te is, ifjú vezér, itt álmodol tovább,
Szíved, porában is, folytatván ostromát.
Sudár fába, fűbe, havasi virágba,
Zuhogó patakba, szállt mohos sziklába.

Szélöb, viharba átment a te lelked,
Hogy halva is élvén, országod hirdessed:
Elvész a gyarló test, fennmarad a szellem.
Szabadság szelleme soha ki ne veszszen!

Minden egy magyarban de lobogjon, égjen,
Általverekedve bár tenger veszélyn.
Soha ne lohadjon, soh' se tévóvázson,
Míg teljes diadalt ül a szolgaságon!

(Funtinell, 1899 július 10.)

Versényi György.

AZ ELSŐ OROSZ ÁGYÚLÖVÉSEK MAGYARORSZÁGON.

Az 1849 június első napjaiban Budavár bevétel után Pozsony felé indult magyar seregben sokat emlegettek az oroszokat, de miután kozákok helyett mindig csak vértéseket vagy dzsidásokat láttak, de különben is az új ellenség megjelenéséről hivatalos tudósítás nem érkezett, az egészet kőszá hírek kellett tartani. Ámde nem sokára kitűnt, hogy a hír nagyon is alapos volt. Ugyanis június 21-ikén a III. magyar hadtest gróf Leiningen Károly ezredes vezénylete alatt Peredtől Hetményig Séllyen alúl felállva, elő-

örseit már éjjel Felső-Szellyig és Deákiig toltta előre. Korán reggel Leiningen azt jelentette Görgei fővezérnek, hogy őrsi visszaszorultak Deákiból, hírlő hozván, hogy a két helységet tetemes számú ellenség foglalta el.

Még akkor kőd feküdt a tájat. Ennek oszlása után, úgy délelőtt 10 óra tájban az ellenség az egész vonal hosszában csaknem egyszerre támadt.

Feltűnt, hogy az ellenség jobb-szárnyát széles hézag választá el közepétől. Ebből azt lehetett gyanítani, hogy a hézagot csak utóbb akarják kitölteni, esetleg abba a magyar csapatokat becsalni. Ámde a magyar előhad parancsnoka, Rakovszky őrnagy nem ment a kelepczébe, sőt ellenkezőleg, előretölt két zászlóalját visszavonta s helybe lovasságot küldött.

Az ellenség az egész vonalon rendkívül heves ágyútűzzel kezdte meg a támadást. Az ágyútekék mérete egészen új, azonkívül oly távolságból löttek, a melyenből az osztrák tüzérség eddig soha sem lött. Azt hitték, Olaszországból érkezett tütegek, melyeknek eddig csak a tehetetlen szárd lovassággal akadt dolguk, s a magyar huszárokat, kik az ágyúkat is meg-rohanják, még eddig nem ismerik.

Kászonyi ezredes már azon volt, hogy ezredével a híres Ferdinánd-huszárokkal a vakmerő tüzéreket elkeresse, de Görgei még korainak tartotta a támadást. Az a bizonyos titokteljes hézag még mindig ott tátongott. Bizonyára nem ok nélkül, és Görgei nem olyan ember volt, a kit az efféle fogásokkal félre lehetett volna vezetni. Megparancsolta Kászonyinak, hogy tartsa szemmel hadtestét; a huszárságot annak idején ő majd személyesen fogja előrevezetni. Kászonyi engedelmeskedett.

Ugyanekkor az ellenség jobb szárnyán egy erős hadoszlop indult meg, egyenesen Királyrévnek tartva; egy másik ezt nyomon követte és a magyar állódás baloldalában megállapodott.

Az ellenség ágyútüzére a két magyar hadtest tüzérsége ugyanolyan hűvel felelt. A híres veressipkás lovas-üteg minden egyes lövése talált, s odaát halomra dőltek a tüzekek meg az ágyúfogatok lovai. Erre ama titokteljes hézagot sötétzsinó gyalogsági tömegek töltötték be. Nem lovasság, mert ezt szabad szemmel is könnyen fel lehet ismerni. Az ellenség gyalogsága — a határőrök és a vadászok kivételével — fehér kabátot viselt. Az akkoriban még nagyon tökéletlen tábori távosóken a sűrű ágyúfüst miatt semmit sem lehetett tisztán kivenni.

A fővezér kíséretében arról beszéltek, hogy a sötét tömegek oroszok, a közlő tüzelő ágyúk pedig orosz ágyúk! — De hiszen ez lehetetlen! Kossuth Pestről már rég' hírűl adta volna. Vagy talán azért titkolta, nehogy a közeli katasztrófának előérzete a katonák hangulatát megrontsa. Görgei nem felelt környezetének megjegyzéseire, hanem belátta, hogy az imént szándékolt nagy lovassági roham most már csakugyan szükséges. E lovasrohalmot Görgei előbb maga akarta vezetni. De miután az ő személyes megjelenésére másutt nagyobb szükség lehetett, a szóban forgó huszár-támadást Kászonyi ezredesre bízta. Ekkor, az alakulás perczében, báró Hügel huszárnagy a Ferdinánd-huszárezredből egy kérelemmel fordult Kászonyihoz, — a II-ik hadtest új vezérkari főnöke a II. hadtest új parancsnokához, — egy magas, szép huszár törzstiszt, félszemén fekete selyem kötővel haránt orczáján keresztűl, bánatos elszántság kifejezésével látó félszemében. Ne tagadja meg legelső kérelmét, mit új állásában intéz hozzá: engedje, hogy helyette a rohamot ő vezesse . . . Kászonyi ráállt s más dolog után látott. Utólag Hügel benső barátai azon meggyőződésüket fejezték ki, hogy a halált kereste.

KONSTANTINÁPOLYBÓL. — AZ AJA-SZÓFIA EMELETTI CSARNOKA.

Hügel báró osztrák születésű volt; mint jeles tehetségű és képzett katona tudhatta, hogy mihelyt az orosz seregek is belépnek a küzdelembe, mi lesz okvetlenül mind ennek a vége, s ő rá mi vár akkor, a ki osztrák létére a magyar ügyet egész lélekkel szolgálta.

Báró Hügel a Ferdinánd-huszárezred élére áll, fényesen előre vezeti a rohamot s — óhajátát hamar el is érte. Jobb volt neki a csatatéren halni! Egy orosz ágyúgolyó derékon ketté szakította . . .

Ugyanekkor előlrol és oldalt, hol huszá-

jaink csak lábon álló rengeteg búzavetést láttak, — egyszerre két zászlóalj sisakos és hosszú barnaszürke kákmzás orosz emelkedett föl a magas búzából s fogadták őket tömeges tűzé-

vel. Ez, valamint a Hügel őrnagy eleste zavarba hozza huszárainkat, de azért hamarosan sora-

kozva, az orosz vadászok közt iszonyú mészárlást vittek véghez.

Ez volt az orosz ágyúknak első szereplése Magyarországon.

A VÁCZI HARCZOK.

1849 július 15—17.

A peredi és komáromi véres harcok után az orosz fegyveres beavatkozást nem lehetett többé kétségbe vonni. A Perednél fellépett Paniutine — lovasság nélküli hadosztály — működése és tartása nem sokat mutatott és csak az által nyert jelentőséget, hogy a döntő pillanatban az osztrák csapatok hézagait pótolta. A magyar fővezér, ámbár a kormánytól az orosz főhad-sereg előrenyomulásáról hírt nem kapott, a helyzet veszélyes voltát felismerve, Komárom alól Gödöllő felé vonult, hogy az orosz sereg elővédén áttörhessen s így ismét felső Magyarorszába tegye át a háború színhelyét. A három magyar hadtest: Nagy-Sándor József, gróf Leiningen Károly és Pöllenberg Ernő tábornokok alatt, valamint Görgei Armin ezredes különiténye július 15-én egymás után értek Vácra.

A város szélén Nagy-Sándor lovassága Bebutov orosz tábornok cserkesz lovasságára bukkant. Ezekkel a huszárok hamarosan elbántak, mire Nagy-Sándor tábornok hadtestét Vác közlő elhelyezte, a dukai magaslatokat és a sződi szőlőket pedig Görgei Armin szállta meg. Görgei Armin az oroszok roppant túlerővel megtámadták és véres harc után hátrálásra kényszerítették. Ekkor Nagy-Sándor az oroszokat — kiket a Kaukaszban nagy hírt szerzett Sass tábornok vezényelt — nevezetesen ezek

MEHMED SZULTÁN MECSETJE.

18 lovas-századát oly hevesen rohanta meg, hogy nagy veszteséggel kellett visszavonulniok. A honvédség szuronytámadásait, valamint a „Pendelhajtó” magaslaton felállított magyar ütegek tüzelését az orosz gyalogság csak nagyon rövid ideig állotta ki. A véres harcban az orosz lovasság egy harmada elesett, azonkívül a nehéz sebesültek száma igen nagy volt.

A mint utóbb kitűnt, Sass tábornok és Bebutov abban a reményben támadták meg oly hevesen a magyar hadtesteket, hogy Rüdiger gróf, ki 15-én már Hatvannál állott, hadtestével még jókor a csatatérre megérkezik.

Rüdiger elővéde azonban csak délután három óra felé mutatkozott, mikor Sass és Bebutov már minden vonalon megverve, visszavonultak. De azért az elővédet képező orosz lovas hadosztály — Offenbergr báró tábornok alatt — Rüdiger parancsára Sass cserkeszeivel és a doni kozákokkal együtt Nagy-Sándort újból megtámadta.

Nagy-Sándor hamarjában az 1-ső számú huszárezredet — a Császárszázadot — küldte az oroszok ellen, s ha bár a huszárok a többszörös túlerővel nem bírtak is, mégis addig tartották magukat, míg a magyar gyalogság kifejlődött és Leiningen tábornok elővédjével egyesülve, az oroszokat megint visszaverte. Azontúl mindkét fél csak késő estig tartó ágyúzásra szorítkozott. A magyar sereg a megtartott csata-

AZ AJA-SZÓFIA MECSET BELSEJE.

RUSSZEM PÁSA MECSETJÉNEK BELSEJE.
KONSTANTINÁPOLYI KÉPEK.

téren töltötte az éjszakát. Így végződött a váci csata első napja, melyben legtöbb vesztesége volt az orosz lovasságnak. Rüdiger tábornok emlékirataiban nem győzte eléggé dicsérni a huszárságot, valamint a honvédek szurony-rohamait, melyekről neki a Bécsből kapott értesítések szerint eleinte egészen más fogalma volt.

Július 16-ikán a Komárom alatt megsebesült magyar fővezér a váci püspöki palotában Markuszowski törzsorvos által gennyesedésnek indult fejsebét fölágatta, s a legnagyobb hidegvérrel türt orvosi műtét után lóra ülve, arról győződött meg, hogy az oroszok nem támadnak. A túlnyomó erővel rendelkező ellenség habozását felhasználandó, Görgei támadást parancsolt. Nehány fényesen sikerült lovassági roham után Görgei arról győződött meg, hogy ezentúl a Hartmánban álló orosz fővezér Paskievics herceg is beleavatkozhat a harcban, mi egyenlő lenne a magyar sereg teljes felbomlásával. Ennél fogva Görgei előrenyomult hadosztályait előbbi állásukba vonta vissza, és alvezéreit hadi tanácsra hívta össze, melyben elhatározott, hogy július 16 és 17-ike közötti éjszakán Losoncra és Tokajra kerülve, erőszakolják ki a visszavonulást. A nehéz feladat meg-

KONSTANTINÁPOLY FALAINAK EGYIK KAPUJA.

SZULEJMAN SZULTÁN MAUZOLEUMA.

erre addig kaszabolták az orosz huszárokat, míg csak egytől-egyig le nem vágták azokat, kik kapitányukat elfogták. Kilenczven orosz huszárt öltek meg a kapitányukért, a kit aztán lóra emelve nagy diadallal vittek a sebkötöző helyre.

A többi hadtestek ezalatt folytatták a visszavonulást a fölfelé kanyargó hegyi útfahídján, mely egy Dunába ömlő patakon vitt által.

Rüdiger tábornok megvert lovasságát vadászokkal támogatva, újra előre vezette, de Leiningen hadteste, melynek díszét két olyan hős

zászlóalj képezte, mint a 3-ik és 9-ik, az orosz gyalog-oszlopokat is visszaverte s azokat végigűzte Vác utcáin. A város felső végén — a mostani vásártér helyén — azonban újabb orosz gyalog-hadosztály fejlődött ki, s ennek ropogó sortüze és visszavert rohamai között vonultak át az utóvéd csapatai a hídon, melynek utólját a legnagyobb golyózáporban is sziklafalként álló 3-ik honvédszászlóalj képezte.

Az oroszok most már valamennyi ütegeik tüzeit a hidra összpontosították, hogy Leiningen emberei azt szét ne bonthassák.

A golyók és gránátok tompa zúgással pattogtak a hidra, seregve fűrődtek a patak vizébe, kavargó örvényt vágva maguk körül.

Görgei szoborként, nyugodtan állt a híd előtt, a hol majd minden golyó az ő bíborpiros atilláját kereste, melyet a komáromi csaták óta viselt. Az egész napig tartott erős lovaglástól azonban Görgei heves seblázba esett, s így estére a fővezérletet átadta gróf Leiningen Károly tábornoknak, maga pedig kocsin ment szerencsésen megmentett hadserege után.

Az oroszok június 15., 16. és 17-én mintegy

NAGY THEODOSIUS OBELISZKEJE.

NAGY THEODOSIUS OBELISZKEJÉNEK TALAPZATA.

KONSTANTINÁPOLYI KÉPEK.

SEVICS MITROFÁN, BÁCSI GÖRÖG-KELETI SZERB PÜSPÖK.

900 halottat s másfél ezer sebesültet vesztek, azonkívül sok doni kozák és orosz dzsidás fog-ságba esett.

Haynau vezérkari főnöke, Ramming ezredes az 1849-iki magyarországi hadjáratról kiadott, hires katonai munkájában e visszavonulásról, mely újabb babérokkal növelte Görgei hadvezéri dicsőségét, következőleg emlékszik meg: „Ez az elhatározás ép oly merész, a minő gyors, ügyes és erőyes volt végrehajtása”.

SEVICS MITROFÁN,

BÁCSI GÖRÖG-KELETI SZERB PÜSPÖK.

Az Opacies Germán halála után árván maradt bácsi (ujvidéki) görög-keleti szerb egyházmegyének ismét van főpásztora.

Az április hó 6-án és május hó 15-én ülésezett görög-keleti szerb püspöki zsinat bizalma Sevincs Mitrofan krusedoli arhimandritát emelte a megüresedett püspöki székre, melyen a magyar kormány előterjesztésére a király Ő Felsége is megerősítette. E püspöki széken elődei között oly jeles férfiak ültek, mint *Putnik* Mózes a későbbi szerb metropolita; az irodalompartoló *Petrovics* Gedeon; *Hraniszlav* György az író és meczenas; *Athanasz* Plátó a bőkezű jótévő, az újvidéki „Platonium” és számos más művelődési intézmény alapítója, a szerb „Matica” egyik legnevesebb elnöke, még abból az időből, a midőn ez az irodalmi társaság Pesten székel, számos külföldi híres tudós-társaság tagja; *Angyelic* Germán a későbbi szerb patriárka, a magyarok igaz barátja.

Sevincs Mitrofan, az új püspök, elődeinek nyomdokain halad. Neki is szép neve van a keleti egyháztudományok és irodalom mezején.

Az új püspök élete delén álló férfiú, ki Magyarországon, Ujvidéken született 1854. augusztus 14-én, általánosan tisztelt polgári családból. Gimnaziumi tanulmányait Ujvidéken, a jogot Graczbán és Zágrábban, a teológiát a karlóczai hittani intézetben végezte. Vonzalmat érezvén a tanári pálya iránt, 1880. évben a zárai görögkeleti szerb teológiai intézetben elfogadta a theoretikus hittani tudományok helyettes tanári állását, a mely katedrára 1881. évben rendes tanárrá nevezték ki. Mint tanár 1892. évig mű-

ködött s 1885. év óta a mondott intézet rektora volt.

Brankovics György szerb patriárka megnyerni óhajtván Sevincset a magyarországi szerb hittani intézet részére, 1891-ben megkínálta őt egy rendes tanári katedrával a karlóczai teológián, a melyet Sevincs el is fogadott, lemondván Zárában viselt állásáról.

Karlóczán mint tanár 1895-ig működött s azután átvette a hópovói szerzetes-iskola vezetését, azt az 1898. évig vezette, a midőn a patriárka bizalma őt egyik legelőkelőbb és leggazdagabb szerb zárda élére, Krusedolba helyezte.

Sevincs átment az egyházi rendfokozatok mindegyikén. A szerzetesi fogadalmat 1880-ban tette le, ugyanazon évben diaconus, 1881-ben presbyter, 1890-ben sincellus, 1892-ben patriarchai protosyncellus, 1895-ben pedig arhimandrita (apát) lett.

Mint tanár több művet írt és fordított; nevezetesen lefordította Makár moszkvai metropolita híres munkáját, „A keleti egyház dogmatikai hittudománya” című két kötetes nagy művet, mely jelenleg a szerb egyház hittani intézeteiben tankönyvként szolgál. Erdemes munkát végzett a magyarországi szerb püspökökre és érsekekre vonatkozó adatok felkutatásával s neki köszönhető, hogy a szerb egyház hierarchikus történetének számos fon-

tos adata a feledékenység homályából kiemelkedett.

Sevincs Mitrofan megnyerő modorú, jó lelkű, csendes, békés természetű férfiú, a magyarországi szerb egyházban jelenleg dúló pártoskodásnak nem részese, a pártok fölött áll s eddig egyedül az oltárnak, a tudományoknak és az ifjuság nevelésének áldozott, de ezeknek aztán teljes erejével, minden idejével.

Megválasztását az egész szerbség kivétel nélkül nagy örömmel üdvözölte és számosaknak keblében az az óhaj, az a remény szólal meg: vajha eljött volna már a békeesség főpásztora, a vallás, a felebaráti szeretet előharczoja, a ki kivézetit hivat arra az útra, a mely a kölesönös megbéküléshez, az igaz hazaszeretethez vezet. Sevincs felszentelése az ily alkalmakra meghatározott pompával folyó hó 16-án ment végbe a karlóczai patriarchalis székesegyházban Brankovics György szerb patriárka, Nikolics Miron pakráci és Bogdanovics Lukiján budai szerb püspökök közreműködése mellett.

Bemutatjuk ezúttal az új püspök arczképét, abban az egyházi diszöltönyben, melyben a hűségesküti f. hó 1-én Ő Felsége kezeibe letette.

J. P.

A CSALÁDI HÁZ.

Saima Grönstrand után finnből fordította:

Bán Aladár.

— Ugy látszik, senki sincs idehaza.

A magas, erős Strandné megállt az udvaron a haragos-zöld pázsiton és körülnézett.

Leánya a hátsólovát itatta a kútnál. A deli paripa és a leánynak szikár, kis termete sötét, éles árnyékot vetett a tiszta időben.

Az asszony kinyitotta a szoba ajtaját és betekintett. Senki sem volt benn. Benézett a fürdőszobába is; lehántott vesszők meleg szaga * áradt ki, egyébként üres volt. A nagy földes szobában megfeketült kövek között vidám tűz

* Minden finn háznál van fürdőszoba. Fürdés közben vesszővel verik testüket.

lobogott, és a kanyargós nyakú kemenczében javában forrt a víz.

Nem lehetnek messze.

— Várjunk egy kissé: Bizonyára hamarosan itthon lesznek, — szólta a hölgy s az alacsony házikó mögött levő kertbe ment.

Ott az ágas-bogas berkenyefák alatt jó hűvös volt és a rófsyi magasságú füvek és nádák között egy kis padot talált. Letelepedett rá és tekintete a négyszögletes, öreg lakóházacskára tévedt. Kimondhatatlan nyugalom ült arcán. Édes Istenem, ily boldog megnyugvást semmi, semmi sem adhat az embernek, mint szülő fészkeinek csöndessége!

Lánya megitta mind a két paripát, a magáét és azt is, a mely anyja kocsija elé volt fogva. Apró, óvatos léptekkel ment aztán anyjához a kertbe. A pázsit susogva csábította édes nyugalomra, de ő félt a bogaraktól. Oda támaszkodott a ház fehér falához és anyjára nézett:

S egy pillanatig mindketten hallgattak. — Vajjon várnak-e rák itt? — kérde a lány nem sokára.

Kis vártatva felelt anyja:

— Hogy várnának! — s ismét gondolataiba merült.

Leánya nevelő-intézetekben és előkelő körökben nőtt fel s nem tudta megérteni édes anyja szeretetét a régi, rozszant parasztház iránt, nem tudta elgondolni, mit lehet beszélni a falusiakkal, a kik semmit sem tudnak a finom világ dolgairol.

De anyja a falu gyermeke volt, s Nizzának virágzó környékéről is ide e régi parasztszobába, a zordon éjszaka tájaira vágyódott. Ezért határozta el, hogy a telet édes atyja szerény kunyhójában, Finnországban tölti el.

Oly csodálatos érzés fog el, — szólta az asszony hosszú szünet után, — mintha valami volna itt a közelben.

— Tán a macska van itt valamelyik bokorban.

Nem; hanem valami olyanféle, a mi csodálatos emlékeket ébreszt bennem. Jön és megy, valami érzélem, sejtelmes gondolat, melyet nem tudok kimagyarázni. De valami fontosnak kell lennie, mert már útközben is éreztem ...

A kis pad a fal mellett állt; ő oda támaszkodott a durva, gyalulatlan deszkákhoz, szemével keresgélve és elmerengve nézett körül. Keble lihegett.

A pajta mögül ekkor erős hang hallatszott s annak szegletén egy asszony jelent meg sárlóval kezében s utána három kicsiny leány.

A gyermekek előbújtak és az udvarra szaladtak.

— Mama, vendég van, ketten vannak, úri vendégek!

Az asszony megmosta kezét a kútnál és bevitt a burgonyát, mielőtt vendégeit üdvözölte volna.

Szépszemű, vékonyesontú nő volt, kissé napbarnított. A gyermekek ugrándoztak körötte. — Hát csak maga van itthon, Étlá?

— Most épen magam. Az öreg asszony az előbb ment Kilpelébe a gyermekeihez, Minkához. Bizony nagy bosszúság, hogy ép mostan nincsenek itthon ...

— Ilon is oda van?

— Ő is. De tessék beljebb kerülni, ide a szobába, és leülni, pihenni, majd elküldöm Lénit az Emmihez, hogy jöjjön át.

A kisasszony figyelmesen nézegette a leánykakat, kik fényes bogárszemüket rámeresztették s azt gondolta magában, hogy anyjuknak sötét színét örökölték; csak egy volt közülük világos szőke tavasztlandi típus, a másik kettő szép karjalai barna lányka volt.

Az úri nő fölkel, hogy a szobába menjen,

s leüljön; megnézte az alacsony ajtót, mely még a régi bádgosarkokon forgott és meglepetve állt meg.

— Ez az a régi házikó, melyet akkoriban, midőn Ilona elköltözött tőlünk s ide jött férjhez, Leppelahdéból ide hoztak? *

— Ez lehet az; úgy beszélte Ilona és Janesi is mondta, hogy összetört a lába a szállításban.

Igen, a mi egykori malmunk volt; most már emlékszem rá. Ebben laktunk először, mikor Leppelahdéra mentünk, ebben született megboldogult testvérem, mert a régi lakók nem költöztek ki a lakóházból ősz előtt.

A hölgy leült az egyik székre. A kopástól megfénysedett nagy vászonszék voltak, melyek betöltötték majd a fél szobát. A másik falnál állt a zöldvirágos terítővel letakart ágy, az ajtó mellett a pad és az ablakban az örökzöld, mely szalagmódra fonódott a függönyre. Az ablak előtt künn az ugnak hagyott szántóföld terült el.

Leánya és Étlá jött be. Valamit mondtak, de az asszony szórakozottan felelt kitekingetve az ablakon, mintha fátyol borította volna szemét.

Emma is megérkezett, áradozva a nagy barátságtól és hálálkodástól, de a hölgy csak félig-meddig értette szavait.

Nagyon megöregedett asszonyom, bizony megöregedett; — szólta Emma fejét csóválva, — egészséges?

— Elég egészséges vagyok. De biz minden évben öregebbek leszünk ...

Nincs itthon János? — folytató. — Kérdezze meg csak tőle, ha megjön, nem adná-e el nekem ezt a házikót? Megfizetem, a mit kér érte, akármennyi legyen is.

Emma nevetésbe tört ki:

Hát aztán mit csinálna vele egy ilyen úri asszony?

— Elvitetném Leppelahdéra.

Lánya kedvetlenül fordult feléje. Milyen túlságba megy az anyja vonzalma e kunyhó iránt. Hogyan illenek ez a rozszant lom az ő szép, divatos udvarukra vagy a kertjükre!

Tán régiségtárat akar sz mama alapítani, melybe összegyűjtöd családi emlékeidet? — szólott kissé gúnyosan.

Nem gyermekem, — felelt anyja minden boszankodás nélkül. — Csak halottas szobának akarom berendezni ... Ne feledje el Emmi, hogy beszéljen Jánossal a dologról, holnapután talán eljövök, vagy János jön el hozzánk.

Emma nevetett még és Étlá gyermekeivel együtt félénken tekintett rá, mint olyanra, ki nek az eszében egy kis hiba esett.

De még a kocsiról is lekiáltott az asszony, hogy el ne feledkezzék arról, a mit mondott.

Mintha kő esett volna le a szívről, mintha csak most tudta volna meg, mi gyötörte régóta. Még dalogatott is közben-közben.

Lánya ott nyargalt majd kocsija előtt, majd mellette. Oly vidám volt! Egyre fecsegett a ló hátáról és jókedvűen kiabált.

Haza érve, sietett, hogy lesegítse anyját a kocsiról és sügva kérdezte:

— Haragszol rám, anyám?

Nem, gyermekem. Én értelek téged, de te nem értesz engem.

*

Midőn a tavat az első jégkéreg bevonta és a földre hó esett, Leppelahdénak gazdatisztjei, szolgálai és szellerei, vállukon rudakkal, kivonultak, hogy a kunyót elszállítsák.

Hosszú lécekhez kötötték négy oldalt; ru-

* Finnországban általában faházak vannak, melyeket szállítani lehet, mert lábakon állnak.

A BASTILLE TITKAI.

Julius 14-én a francia nemzet minden évben hazafias mámorban ünnepli az 1789-iki forradalom első, emlékezetes napját, a Bastille bevételét. Hány idegborzongató czikk és rémregény tárgyá volt már a francia „ancien régime” (régí kormányzás) e bajlóslatú intézménye száz kerek éven át, szerét-számát se tudnók. És most előáll egy komoly, alapos történetíró, Funck-Brentano, s nagy gonddal végzett kutatások után kideríti, hogy mindaz, vagy annak nagyrésze, a mi roszt eddig a Bastille-ról költöttek valótlan. Valódi philanthrop intézet volt ez inkább, a melyben a királyság atyai gondoskodása a szó és gondolat vértanúit, a politika cselszövőit, társadalmi és szellemi polczukhoz mért tisztelettel fogadta, kitüntető vendégiszere-tettel látta el, még szebpénzt is adott nekik, hogy semmiben se lánssan hiányt. Funck-Brentano könyve, melyhez Sardon irt előszót, egyúttal a legapróbb részletekig lerajzolja a hajdani állam-börtön egész külső-belső berendezését. Az a nyolcz kerek torony, melyek a Bastilleről fenmaradt régi metszeteken oly jellemzetesen ötlenek szembe, mind különböző nevet viselt. Egyik volt a *szöglet-torony*, másik a *kápolna-torony*, *kút-torony*, azután a két fogoly után elnevezett *de la Bertaudière*- és *de la Bazinióra-torony*, a *kínesez-torony*, a hol IV. Henrik állami pénzeket helyezett el, a *szabadság-torony*, mely — sajátságos visszasság — onnan vette nevét, hogy a benne tartott foglyok bizonyos kedvezményeket élvezhettek, például sétálni mehettek az udvarra.

A két udvar egyikében a Bastillenak XIV. Lajos alatti rendőrfőnöke, D'Argenson, egy nagy órát helyezett el, melyet két, lánczba vert foglyot ábrázoló, életnagyságot meghaladó szobor tartott, s a róla lecsüngő lánczok szolgálták éktímeiyeül. Majd lassan-lassan, a XVII. és XVIII. század folyamán, a magas, kormos falak körül egész kis városrész épült, melyet borbélyok, szappanosok, boltosok, ital-, sajt- és tojás-ártsok laktak.

Valahányszor egy-egy új fogoly-szállítmány érkezett Bastilleba, ezeket a bódékat be kellett csukni. Az őrségen álló katonák falnak fordították arczukat, vagy eltakarták szemüket, hogy valamikép meg ne lássák, kit visznek be, vagy ki. Ép oly óvatosan történt a letartóztatás is. Mihelyt a „lettre de cachet” (pecsételt levél) alá volt írva, egy katonai személyt jelent meg ötnat társa kíséretében az áldozat lakásán, az illetőt fehér pálczikájával megérintette s azzal fogolynak nyilvánította. Egy kocsit illető kénszen tartottak, melybe szálláltak, illetőleg a világ legudvariasabb módján betessékelték a foglyot, a függönyöket lebozsátották s a legnagyobb társalgás közepette robogtak a Bastilleba.

Jellemző a Bastille foglyaira nézve egy jegyzék, mely Richelieu idejéből csak nem rég került nyilvánosságra. Ötvenhárom nevet tartalmaz ez, többet közülök olyat, a melynek viselőjét a tábornok elleni gonosz szándék gyantája terhelt. Mások a trón elleni törekvésekkel voltak vádolva, vagy kémek voltak. Emilit a jegyzék egy papot, a kit féktelenkedése miatt csuktak be, egy szerzetest, a ki a chinyi választásnak ellenszegült, három remetét, három hamis pénzverőt, D'Astigny marquis-t, a ki halálra ítéltetett, de aztán élethosszigan való fogságot kapott kegyelemből, valami hűsz előkelő urat, a kiket hóbortosoknak, lumpoknak, gonosz csontoknak nevez, vagy világosság büntényekkel, gyilkolással, lopással vádol; végül olyanokat, a kiknek neve mögött nem áll egyéb, mint „Monsieur”, vagy „anyakirályné”, a mi elég érthetően jellemzi letartóztatásuk valódi okát.

Eddigi tudomásainktól sokban eltérő leírásokat olvasunk a Bastille belsejéről s az ott folytatott életmódról is. Egyes pamfletisták a legtúlzóbb színekkel rajzolták a borzasztó zárkat, a nagybárra földalatti, hideg és nedves odúkat, melyeknek salétrommal ellepett falai csupaszon és faragatlatl maradtak a boltozatig s egy pad és rongyos takarójú szalmaágy volt minden bútorzatuk, míg a napvilág csak gyéren szűrődött be az árok felé nyíló szellőztető lyukakon, melyeken, ha a Szajna vize emelkedőben volt, a víz a cellákba hatolt s kiöntötte a szerencsétlen lakókat.

Funck-Brentano ezzel ellentétben valósággal

pompásnak festi az épület belső berendezését s minden adatot felkutat, a mely azt bizonyítja, hogy a Bastille koránsem volt az a sötét, komor földalatti temető, a minek a régi rendszer politikai ellenségei irányszósan szerették feltűntetni, hanem kényelmes, nyugodt menedékhely, hol a foglyok fejedelmi ellátásban részesültek, majdnem korlátlan szabadsággal mozoghattak, választékosan ruházkodtak a király költségén s otthonuk minden megszokott kényelmét átvarázsolhatták környezetükbe. Ennek igazolására étlapokat közöl, a melyekre a legválogatott inyenecz is megcsattantáná a nyelvét; elmondja, hogy a Bastille borbélyja drága ezüstkészletet tartott, ezüst tálak és kannák, illatos szappanok, csipkés törülközők álltak használatra. A szegényebb foglyoknak a kormány elég pénzt is adott, hogy izlésük szerint tatarozhassák ki lakásait; asztalt, ágyat, karszéket hazulról vitethettek, vagy a Bastille kárpitosától bérelhettek.

Az igazság alighanem középpont van. Bizonyára

magamnak kellett meggyújtanom, s egy falba dugott gyertyavég szolgált világításul.»

De már XVI. Lajos alatt az összes helyiségeket ellátták bútorkal. Igaz, hogy azok is fölöt-
tebb egyszerűek voltak: egy zöld mennyezetes ágy, egy-két asztal, néhány szék, egy hasábfaltartó és vasfogó. A kihallgatás után aztán mindenkinek szabadságában állt, hogy kívülről vitessen magának bútorokat, s így a lakás nem egyszer a legelegánsabb berendezést kapta. Staël asszony kikárpitoztatta a maga szobáját; de Sade marquis pompás függönyöket aggatott a falakra. Mások családi képekkel, almáriumokkal, állványokkal, támlás székekkel, utrechti bársony pamlagokkal díszítették szobájukat. Brigault abbé, a ki Staël asszonynyal egyszerre «ült», — nem kevesebb, mint öt támlásszéket, nyolcz karosszéket, egy íróasztalt, három festményt, egy kis asztalt, azonkívül szőnyegeket és függönyöket szerzett be. Belle Isle gróf pedig mikor visszanyerte szabadságát, azon tárgyak

öntálba karczolni, igazában barátai s rokonai látogatását is fogadhatta, azokhoz írhatott, a kertben sétálhatott, szobájában madarakat tartathatott s mindenféle nyalánságokat vitethetett magának.

Igaz valóságában ilyen volt Funck-Brentano földerítése szerint a forradalom előtti francia királyság azon rettegett és rossz hírű intézménye, a melynek állítólagos borzalmairól bizonyos hálátlan szívű foglyok, p. o. Linguet hajmeresztő dolgokat írtak. De a legérdekesebb a dologban, hogy Funck-Brentano szerint a Bastille a forradalom előestéjén, a hires július 14-én tulajdonkép már nem is volt fegyház, vagy csak névleg. Július 14-dikének emberei midőssze 7 foglyot találtak már a Bastilleban, ezek közül is négy okirathamisító volt, kettő tébolyult, a hetedik Solages gróf volt, a ki utálatos büntény miatt ült, s fogsága költségeit apja viselte. Az egész nem érte meg a vér és könyv azon tengerét, a kegyetlenségek, rombolá-

KONSTANTINÁPOLYI KÉPEK. — AHMED SZULTÁN MECSETJE.

voltak a Bastilleban helyek, a melyek a barbárság legsötétebb időire emlékeztettek; ilyenek voltak az úgynevezett «calotte»-ok, vagy első emeleti helyiségek, melyekben nyáron a hőség, télen a hideg tűrhetetlen volt. Ezeknek a nyolczszögletű helyiségeknek boltozata olyan volt, mint egy papi süveg, középen magas, de a falak felé oly alacsony, hogy csak a középen lehetett bennek egyenesen állni. Viszont voltak 15—20 láb magas, jól szellőző termek, melyekbe nagy ablakok bocsátották be a napvilágot. Három lépcsőfok vezetett az ablakokhoz s az egész helyiség, melynek mennyezete fehérre volt meszelve, kockakövekkel volt klapdólvá, s telides-tele voltak karczolta versekkel, rajzokkal, elmés mondatokkal. A szobákat jól fűtő kandallók melegítették.

A XVIII. század kezdetén a helyiségek bútorzata még szerfölött nyomorúságos lehetett, legálább Staël asszony tanúsága szerint, ki részletesen leírja szobáját, melyben semmi sem volt egyéb, mint négy puszta fal, bepiszkolva és szénnel bemázolva, jelölül elődei unatkozásának. «A fiúke — írja — oly kietlen volt, hogy egy kis szalmaszéket kellett hozatnom ülőhelyül. Két kőre volt helyezve egy rakás fa, melyet

kőzt, a melyeket magával vitt, volt egy 333 kötetből álló könyvtár, két földgömb, egy teljes asztalteríték ezüst edényekkel, egy arannyal himzett vörös damaszt ágy, antik festésű fali tárgyak, két tükör, egy arannyal himzett, vörös damaszt kályhaellenző, két párnás zsöllye, egy bőrös karszék, három szőnyeges szék, egy aranyozott réz kandallói készlet, azonkívül asztalok, szekrények, ezüstözött rézgyertyatartók, stb.

Hanem a legkecsesetebb volt az a kilátás, hogy a legkeresztényebb király foglyának szabadon bocsátása után sem kellett törődnie jövője gondjaival; a Bastille úgynevezett «szenvédői» csinos kis pénzösszegeket raktak zsebre a korona bőkezűségéből kárpótlás czímén. Így XIV. Lajos Pelissonnak 2000 tallért adatott, Voltairenak szabadlábrahelyezése után 1200 livre-t, s másoknak is kisebb-nagyobb összeget fizettek. Sőt voltak, a kik előbbi hivatalaikat is visszakapták, vagy még magasabb tisztségekre emeltettek. Meg kell adni, hogy a zsarnokság tiszteletben tudta tartani a maga áldozatait. Le Beaumelle például, a kiről azt a kalandos legendát terjesztették, hogy sem tollat, sem papírt nem kapott s azért kénytelen volt költeményeit tüvel

sok azon féktelenkedését s a sok emberéletet, melybe a francia forradalomnak csak ez az egy napja is került.

EGYVELEG.

* Óriási síkföld a tenger alatt. Újabb amerikai mérések szerint a hawaii szigetek és Kalifornia partja között a Csendes-óceán feneké oly egyenes, hogy 800 kilométer hosszú vasutat lehetne rajta építeni emelkedés nélkül.

* Vászonnemű papirosból. Semmi sem tartja az emberi testet oly melegen, mint a papiros. Az orosz gyalogság télen vagy nagy hóban lábait a bőrre csavart papirossal védi meg az elfagyástól. Ugyanezt tették a francziák az 1870/71. hadjárat alatt. Egy a testünkre — a mellény és az ing közt — csavart kétfelé hajtott újság majdnem annyi meleget ad, mint egy bunda. Sok szegény ember nem szenvedne télen annyit a hidegtől, ha lefekvés előtt testét papirossal csavarná. A japáni katonák a kínai háborúban papiros alsó nadrágot és mellényt viseltek. A német vezérkar a múlt télen a csapatoknál több rendbeli kísérleteket tett ez irányban, midőn is kitűnt, hogy a legénység menetelés közben a papiros mellényt enyhén időben nem bírta el.

Dunky fivérek fényképe.

EMLEKÜNNEPÉLY VASVÁRI PÁL SIRJÁNÁL HALÁLÁNAK 50-IK ÉVFORDULÓJÁN.

VASVÁRI PÁL HALÁLÁNAK 50-IK ÉVFORDULÓJA.

Az 1848—49-iki nagy idők egyik kimagasló alakja Vasvári Pál, tudvalevőleg ott esett el Funtinelnél, a gyalui havasok eme fenséges szépségű pontján, a fölkelő oláhok ellen vívott véres ütközetben.

Az ifjú hős sirjához a csata napjának évfordulóján minden esztendőben sokan el szoktak látogatni s azt, valamint vitéz társai nyughelyeit fakeresztekkel jelölik meg.

Az idén, mint a gyászos emlékeztető csata félszázados évfordulóján, különösen sokan jelentek meg a hősök vérértől megszentelt helyen.

Ide a feljutás igen nehéz. A havasok aljából egyik oldalon 30, a másikon 38 kilométernyi a távolság; rendes út nincs, rengetegek, hegyszakadékok és mélységek váltogatják útközben egymást. Mindazonáltal nagy társaság zarándokolt most leginkább Kolozsvárról a csatahelyre, hol két ünnepély volt. Első nap a kolozsvári egyetemi kör képviselője, Bodor Antal tartott emlékbeszédet, Ráduhy Simon lelkész pedig megható imát mondott. A második napon fenyőgalyakból tábori sátor állítottak fel, melyben gyász-isteniszteletet tartottak s rekviem alatt az erdővédek díszbe öltözött csapata adott sortűzet. Ez alkalommal Szabó Samu honvédegyleti elnök tartott emlékbeszédet, dr. Versényi György pedig elszavalta az ez alkalomra írt hangulatos versét. Végül a társaság a himnuszt énekelte el, s megkoszorúzta a hősök sirjait.

Ezen kegyeletos ünnepély egyik jelenetéről bemutatunk egy képet, mely a Dunky fivérek, kolozsvári fényképészek felvétele után készült.

Eddigél különben meglehetősen bizonytalan-ság volt eme csata napjára nézve, míg most olyan adatot közöl a jeles író *Gyarmathy Zsigáné*, a melyből biztosan meg lehet állapítani a szerencsétlen csata idejét. Érdekös közleményéből ide iktatjuk a következő részletet:

Itt a hegyek között maradt meg igazán az emléke annak az ifjú hősnek, a ki idejött hős halált halni. A nép emlékezete híven őrizi s költészete virágával himezi a Vasvári Pál emlékét.

Különösen az én szülőfalum, Magyar-Győr-Monostor a késő ivadéknak is át fogja adni azt a szomorú szép történetet, mely szól egy jegenye termétől, galambszívű, gyönyörű szőke legényről, a ki messze földről jött főhéher lován, fehér

tollas fűveggel és hozott magával sok szép barna fűt és egy vérpiros zászlót.

Az édes apám áldott szívének rajongó szeretete, melylyel körülfonta Vasvárit és az a mély bánat, a mi lesújtotta a szerencsétlen hadjárat

után, mind hatással volt a falu népére. És hatással volt az, hogy épen a mi falunkból indult a havasokra és oda tért vissza az a megmaradt néhány honvéd, a kit ápolgatva vállaltott a lakosság a szerencsétlen csata felől.

Ennek a mély érdeklődésnek köszönhetem, hogy immár bizonyos vagyok a funtineli (vagy a mint hibásan írják a mariseli) csata és a Vasvári Pál halála napjáról.

Eszmélkedésem első pirkadásába szelid fény-nyel szövődött mind az a sok mesészerű dolog, a mit kisgyermek koromban hallottam a havasi vezetés hadjáratról s annak ifjú hősről. Édesapám beszélt leg többet, miközben az édesmamám szépséges fiatal arcán könyek gördültek alá. Aztán beszélt a faluban mindenki. Lányseledeink mondták: «éppendés olyan vala a szeme, mint az ég, mikor tiszta». A kocsisunk elbeszélte, mert épen ott volt mint növendékfiú és követ Jankuhoz, Vasvári mellett, mikor Tógyer Gavrila egy csonka ujjú, dadogó oláh hátulról leütötte a már vérző ifjú hőst. Jól emlékeztem a szemtanúk előadása után arra, hogy a falun kívül levő sátorokból egy szerdai napon indult el a Vasvári vezérlete alatt levő Rákóczi-csapat, hogy a «Bélestorká»-ban egyesüljön a többi csapatokkal: itt mondott Vasvári egy lelkesítő szép beszédet a «fiúk»-hoz és ide gyűlt a falu népe nézni azt az elindulást, melynek nem volt visszatérése. A találkozóhelyre Vasvári ért először, aztán jött Buzgó, Bulyovszky, Erdélyi századosok és Keserű főhadnagy, innen indultak aztán a Rákóczi-induló mellett az ősrendeteg, járatlan úttalan útjára, míg egy vizmosta síkatoron elértek a «Funtineln» havasrézs fensíkjára. Itt volt, pénteken, az az irtóztató csata, melyen Vasvári Pál és hős társai ott veszték.

VASVÁRI PÁL.

Barabás Miklós 1848-iki rajza.

A csata leírói közül többen teszik az ütközetet július 9., 12. és még június 24., 22-re is, de igazán 6-dikán történt a szomorú eset.

És erről engemet nem a történetírók győztek meg, hanem egy magyar-gerő-monostori földmives: Kovács István. Gyermekkorom óta ismerem ezt az értelmes, jóra való gazdát; régebben is sokat vallattam Vasvárról, a kit jól ismert; az utóbbi időben felkeresett:

— Azért jóvők, hogy most már bizonyosat tudok a Vasvári Pál halála napjáról.

— Hogy lehet, az István gazda, hogy eddig nem volt benne bizonyos, egy félszázad mulva mint bizonyosodhatott meg?

— Pedig megbizonyosodtam.

Leültettem a még mindig erőteljes öreget, kinek szöke piros arca el nem árulta, hogy a hetven éven felül van. Csendes nyugodtsággal kezdte előadni mennyire tájékozódott az utóbbi időben fölmerült azon kérdés felől, hogy mely napon volt a fúntineli csata.

— Hiszen az urak most még inkább tudakozódnak e felől, mint akkor régen. De nem igen tudják, merre tapogatózzanak.

Ez után biztattam öreg vendégemet, hogy beszéljen, mely módon jött rá a — „bizonyos”-ra.

— Úgy kérem, hogy a mult szombatn éppen hazatértem a szénacsinálásból, mikor egy deszkás oláh csak megáll a kapum előtt és szállást kér, mert a szekérében hiba esett, nem mehet tovább. Ellátta a jószágát is, a szekérét is és beszóltam egy falat kenyérre meg egy pár kanál lere, mert csak nem nézhettem, hogy a még mi falamozunk, az oláh nyelje az éhkortyot. Vacsora után azt kérdeztem, hogy ha már éppen arról való, nem tud-e valamit a nagy csatáról; nem mai csirke ő sem, emlékezhethet rá. És emlékezett is. Azt mondta, hogy ha száz esztendő élne, akkor is emlékeznék annak a napnak minden órájára. Csupa borzalom volt az, de nem lehet panasz, jól végződött.

— Hát nektek, — vetettem oda a havasinak — no hát beszélj el, hogy volt és az oláh szörültszóra ezeket mondta:

— Apám, bátyám a Janku táborában voltak. Éppen Szent-Ilia napja volt, tudod, az a nap, mikor mi, románok, minden háztetőre koszorúkat dobálnak a jég és az istennye ellen. A kinek fenmarad a koszorúja, az lakodalmat ül abban az esztendőben, a kié visszahull, az meghal. A mi házukon új volt, majd illik rá a virág, gondoltam és az első koszorút én hajtottam rá. Hát abban a pillanatban egy golyó sívít el a ház felett, aztán kettő, három és száz meg ezer. A sziklák csengtek a nagy ágyúzástól és füstöltek a puskaportól. A leányok rémülten hajigálták fel a sok virágot, de a kinek fenn maradt is a koszorúja, bizony az sem ült lakodalmat akkor, mert a legények nagy része ott maradt a Fúntinelen: a néném mátkája is, apám is, bátyám is... de a magyarokból sem maradt még csak hirmondó sem. Bizony annak már sok ideje, de azért, ha behunyom a szemem, előttem áll az egész.

Sok mindent beszélt még a havasi, de én már mindecsak arra gondoltam, hogy egy kalendáriumból kiderítem azt a napot, mikor szegény Vasvári Pál elesett.

S míg Kovács István ezeket mondta, melleválságából előkotorászott egy füstös papirtekercset: egy 1849-ből való naptárt; mert hát az írást csak el nem hánnya az ember, arra való a mestergerenda, hogy megőrizze.

— Na, itt van az igazság! És a görög-orosz részben rámutatott Szent-Iván napjára, a mi ott június 24-én volt, a mienkben pedig július 6.

— Ugy-e bár, ez már csak világos. Hátha még hozzá gondolják azt is, hogy a forradalom után minden esztendőben éppen ezen a napon gyűlt össze a havas oláhsga a Fúntinelen, hogy halál adjon az Istennek a magyarokon vett ezen győzelemért.

PETŐFI-ÜNNEP.

A július hó 30-iki Petőfi-ünnep országos nagy ünnep lesz. A kormány, az országgyűlés, a tudományos és irodalmi egyesületek képviselőin kívül sok megye, város és vidéki társulat is megjelenik Segesváron. Budapest fővárosát Lung György tanácsos képviseli. Az öreg honvédek központi bizottsága küldöttségét Illyés Bálint képviselő és

ismert költő vezeti. A budapesti egyetemi ifjúságnak koszorút vivő küldöttsége is megjeleik. A magyar munkások szintén ünnepnek tekintik a nagy költő halálának félszázados évfordulóját s a nemzeti demokraták munkáspárt a következő felhívást tette közzé:

„Mi magyar munkások, a kik Petőfi remek költeményeinek szavalsával, dalainak éneklésével nemesítjük erkölcsünket, az ünnepéstől távol nem maradhatunk. Pártvezetőségünk határozatából e hónap 31-ikén pártközi helyiségünkben Petőfi-ünnepet rendezünk, a melyre pártunk tagjait és az elveink alapján álló munkás-egyesületeket meghívjuk. Az ünnep részletes műsorát később teszszük közzé.”

A Petőfi-ház ügyében is megindult a mozgalom. A Petőfi-Társaságnak ez ügyben Wlassics közoktatásiügyi miniszter és Halmos polgármester támogatását kérő küldöttsége a legszívesebb fogadtatásra talált. A Petőfi-Társaság nevében tehát meg is jelent már a felhívás a magyar közönséghez. Ezt Jókai Mór elnök és Bartók Lajos alelnök írták alá. A lelkes felhívás így hangzik:

„Minden háznál otthon van ő, csak magának nincs otthona. Munkái, sokféle kiadványokban, kéziratok, emléktárgyai, arcképei, szobrai egész múzeumot megtöltenének, ha volna ilyen múzeum. Ennek a létrehozását tervezi a Petőfi-Társaság: a Petőfi-házat. Egy emléksarnokot a nagy költő nevének megőrzésére, a székes főváros egyik legdíszesebb pontján, mely klasszikus stílusú építészettel, oszlopcsarnokában a nagy költő szellemi bajtársainak mellszobraival, Budapestnek is egyik ékességét képezné s az utókor számára megtartogatni méltó ereklyéit, munkáit lehetőleg többi megőrizné. De a Petőfi-ház egyúttal, mint a Petőfi-Társaság irodalmi gyűléseire szánt díszes helyiség, mely más irodalmi egyesületek előtt szintén szépséggel megnyílik: állandó templomul fog szolgálni a magyar Múzsának. A kegyelet oltárán lobogni fog itt azon szellemi tevékenység éber lángja, melyből nemzeti irodalmunk annyi nagy bajnoka adott életéről századokon át a fenékelt hazafias érzületnek, nemzeti műveltségnek. Minden magyar kegyeleles önzéssel fog tekinteni irodalmunk e Pantheonára, az idegen pedig a magyar név tisztelésével, látva, hogy mint a nyugat: kelet népe is megbecsüli irodalmát, mint a nemzeti élet főtényezőjét. A magyar nemzethez fordulunk a tervezett Petőfi-ház létesítése végett. Ha mindazok, kik Petőfi műveiben lelki gyönyörűt találtak, ha mindazok, kik Petőfi lángjában hazaszeretettük acélját megedzették, összerakják áldozat-fillickeit: ez emléksarnok hirdetni fogja a magyar nemzet halálját legnépszerűbb költője iránt, és lelkesítő elismerését a magyar szépirodalom iránt, melynek Petőfi világraszóló alakja volt. Számítunk az egész magyar nemzetre, kicsinyére és nagyjára egyaránt. A legkisebb összeg is köszönettel fogadtatik s föl lesz jegyezve a pergamenre a Petőfi-ház emlékönyvében. Most, Petőfi vértanú halálának 50-ik évfordulóján, intézzük e felhívást a magyar nemzethez s hiszszük, hogy ezen napokban, midőn minden honfi-szív nyitva van, kéri szavunk helyére fog találni.”

Wlassics Gyula közoktatásiügyi miniszter pedig Budapest főváros tanácsához intézett egy iratot a Petőfi-ház ügyében, s ezeket mondja:

„Halhatatlan költőnk, Petőfi Sándor halálának félszázados fordulójának alkalmából — mint a tekintetes tanács előtt is tudva van — fölmerült a terv, hogy Petőfi-ház néven épület emeltessék, melyben Petőfinak s többi nagy íróinknak ereklyéi őriztetnének. A terv kivételében fáradozó Petőfi-Társaságnak a legnagyobb készséggel megígértém, hogy e szép gondolat megvalósítására irányuló törekvésekben magam is részt vevelek. Első lépés gyanánt legyen szabad a tekintetes tanács figyelmét is különös nyomatékkal felhívnom e kegyeleles tervre, kérve, hogy a mennyiben a Petőfi-Társaság a Petőfi-ház elhelyezése céljából szükséges telek kijelölése és átengedése érdekében a tekintetes tanácshoz — a hazafias és kegyeleles mozgalmak mindig oly buzgó támogatójához — fordul, a terv létesítését szokott áldozatkészségével előmozdítani sziveskedjék.”

Bartók Lajos, ki fíradhatatlanul vezeti az ünnep rendezésének munkáját, Hegedűs Sándor kereskedelmi minisztertől, Zsilinszky Mihály közoktatásiügyi miniszterrel államtitkártól és Gromon Dezsőtől, a honvédelmi államtitkártól is a legelőzékenyebb biztositást nyerte, hogy a kormány támogatni fogja az ünnep sikerét.

Több rendbeli különvonat között szombaton, július 30-ikán este egy nagyobb, halál- és étkezéskocsikkal ellátott különvonat indul Budapestről Segesvárra, a hol vasárnap reggeli 10 órakor az egykori esztatérnen veszi kezdetét az ünnepség.

A közoktatásiügyi miniszter nevében Zsilinszky államtitkár koszorúzza meg az emlékszerőt. Az országgyűlés koszorúját Tallián Béla, a képviselőház alelnöke viszi el s beszéd kíséretében helyezi el. Az ünnepélyen részt fog venni a kolozsvári honvédeknek is: Gromon Dezső honvédelmi államtitkár tudatta, hogy az illetékes térrparancsnoksághoz intézendő kérelem teljesítését — ha erre netalán szükség volna — támogatni fogja.

A székekelyek külön vonatokon mintegy 15,000-en készülnek Fehéregyházára, a honnan a csataterület ünnep lefolyása után zárt sorokban gyalog vonulnak fel a várba, hol a Petőfi-szobornál helyes lesznek a 12 órakor tartandó ünnepen. Ezen kívül Ugron Gábor képviselő a székekely tábornak, a mennyiben a szobor körüli téren nem férnének el, külön ünnepet is rendez az állami iskola udvarán szónoklatokkal és költeményekkel.

A képviselők közül Tallián Béla alelnök vezetésével a következők mennek Segesvárra: Zeyk Gábor, Török Bertalan, gróf Teleki Domonkos, Kobek István, Bély László, Ilés Bálint, Múlek Lajos, Madarász József, Lázár György, dr. Komlósy Ferenc, Frey Ferenc, Rátkay László, Barabás Béla, Lónyay Sándor a nemzetiségiek közül két század képviselő, Pildner Ferenc és Trauschensfeld Emil, valamint a néppárt két tagja, Farkas József és dr. Major Ferenc.

A budapesti egyetemi ifjúság nevében a csataterület emléknél Wetzel György tart beszédet, a szoborra pedig beszéd kíséretében Mándel Sándor helyes díszes babérszörűt. A budapesti Petőfi-szobor előtt Bédárd Ákos szaval.

Jókai alkalmi költeményét az Apotheozist eddig el az ország 140 helyéről kérészt el szavalsára.

Az erdélyi irodalmi társaság elhatározta, hogy koszorút visz. E társaság részéről Szász Gerő és Ferenczy Zoltán utaznak Segesvárra. Az Emke is küld koszorút.

A közoktatásiügyi miniszter levele Jókaihoz. Wlassics Gyula közoktatásiügyi miniszter a Petőfi-ünnep alkalmából szép és hazafias levelet intézett Jókai Mórhoz, mint a Petőfi-társaság elnökéhez és a nagy költő barátjához. A levél így hangzik:

Méltóságos Elnök úr! Teljesen átértem amasorok jelentőségét, a melyeket a Petőfi-Társaság nevében e hó utolsó napjának, Petőfi Sándor nyomtalanul való eltűnése félszázados évfordulójának megünneplése alkalmából hoztam intézni méltóztatott. Miként ezt a képviselőház ülésén minap kifejtetni már szerencsém volt, a nemzet nagy költőjének ünnepelését hazafias kötelességnek tartom és a magam részéről is szükségessé vélem, hogy az ünnepelés nyilvánulása arányban legyen ama kincsnek mérhetetlen gazdagságával, melyek Petőfi Sándor irodalmi működéséből hazai kultúránkra hármlottak. A mennyiben ez idő szerint gyöngyöskedő egészségi állapotom akkor már megengedné, örömmel és lelkesedéssel fogok résztvenni az ünnepelésben, de ha ez a körülmények folytán lehetetlené válnék, Zsilinszky Mihály államtitkár urat bízom meg azzal, hogy a kormány képviselőletében a nemzeti ünnepen résztvegyen s a kormány nevében, valamint nevemben a szoborra koszorút helyezzen. A mi egy „Petőfi-ház” néven építendő új palotában Petőfinak és többi nagy íróink ereklyéinek összegyűjtését és megőrzését illeti, a terv hazafias és kulturális értéket elismerem s készséggel hozzájárulok ahhoz, hogy e szép gondolat, bővebb megfontolás és kellő előkészítés után, lehetőleg teljesülést nyerjen. Készséggel részt fogok venni e tárgybán meginduló tárgyalásokban, s már e soraimmal egyidejűleg felkérem a fővárosi tanácsot, hogy a mennyiben a Petőfi-társaság a „Petőfi-ház” elhelyezése céljából szükséges telek kijelölése s átengedése érdekében hozza fordul, a terv létesítését szokott áldozatkészségével mozdítsa elő. Minden fáradozás, sőt áldozat is, mely a nemzet szellemi örökségeinek kegyeleles megőrzésére vonatkozik, bőven megtermi kamatait a hazafias lélek erősödésében s az együvé tartozás, a nagy példának való lelkesülés érzéseinek hathatós gyarapodásában. Azért köszönetet mondok a Méltóságod vezetés alatt levő irodalmi társaságnak, hogy a jelen ünnepelés előkészítésében dícséretes buzgósággal eljárni szives volt. Budapest, 1899. július hó 13-án. — Wlassics Gyula.”

Jókai Mór a miniszter levelére a következő választ írta:

„Kegyetlen Uram! Kegyetlenkednek hozzáam intézett örökbecsű levele örömmel tölti el a szívét minden magyar embernek, minden költőnek, minden szabadság hívének. A magyar hazáját, a költő eszményét, a szabadság híve élő világát látja abban megdicsőítve. Ez eszmék világítanak, e szavak tettek erejével bírnak. Kegyetlenked buzdító szavátát lelkesülten fogja visszhangoztatni az egész nemzet s az irodalom munkásai, mint nemes levelőket fogják azt ereklyéik között tartogatni. Fogadják Kegyetlenked a Petőfi-társaság részéről, melynek nevében, mint elnöke — de egyúttal az összes magyar-honi írók, költők, tudósok, a szellem minden művelői nevében, mint azoknak legrégibb, legöregebb

kartársa, szólhatok, szívünk mélyéből támadó legőszintébb halálunkat: mi mindannyian egy hadsorbba állva, a művészek és oktatók kíséretében helyezi el. Az ünnepélyen részt fog venni a kolozsvári honvédeknek is: Gromon Dezső honvédelmi államtitkár tudatta, hogy az illetékes térrparancsnoksághoz intézendő kérelem teljesítését — ha erre netalán szükség volna — támogatni fogja.

Petőfi-levelek. Petőfi öcsese, István, csaba-csüdi gazdatiszt volt. Mikor elhunyt, hagyatékát Kuczay Zoltán rendezte, s a leveleéseket most is kegyelettel őrzí. Ezek közt van a költőnek öcséséhez írt levelei fiáról, Zoltánról, a nagyváradi premontrei gimnázium tanári karának levele Zoltán magaviseletéről. Zoltánnak Petőfi István gyámja volt, a ki a levélre ezt írta: „Ezért a fiú a karácsonyi látogatástól eltiltandó lesz.” Kuczay az erekléket kész átadni a létesítendő Petőfi-háznak.

PULSZKY KÁROLY.

1853—1899.

Az Országos képtár volt igazgatója, a kinek pár évvel ezelőtt a közvéleményt élénken foglalkoztató körülmények között kellett díszes állásától megválnia, Queensland ausztráliai gyarmat fővárosában, Brisbane-ban meghalt. Habár az erről érkezett szűk szavú távirat a szomorú eset részleteiről egyetlen szóval sem emlékezik meg, olyan híresztelések kezdtek keringeni, hogy a java férfikorában volt tudós nem természetes halállal múlt volna ki. De bármint legyen is a dolog, már pusztán az, hogy Pulszky Károly önkéntes számkivetésben, hazajától, családjától oly messze idegen földön végezte be életét, különös tragikus színezetet kölcsönöz egykor szép reményeket ígért életpályája így korai befejeződésének.

Önkénytelenül fölmerül az a kérdés, hogy miért kellett ennek így történnie? miért kellett az oly szerencsés körülmények között megindult és oly sokat ígérő pályának így gyorsan és így megszakadnia? Mert kétségtelen, hogy Pulszky Károly csak parányi részét oldhatta meg azoknak a feladatoknak, a melyekre nagy képességei és születésének, neveltetésének szerencsés körülményei annyira alkalmassá tették. S mennyire elszomorított, hogy halvézete épen akkor térítette ki szépen megkezdett útjából, a mikor a hazai közművelődés fejlődése épen az ő kiváló képességei és hivatottsága számára oly megfelelő tevékenységi kört jelölt ki. Nemzetünk szellemi életének egyik vívmánya a létesítendő szépművészeti múzeum. Egyik nevezetes bizonyossága az ország szellemi és anyagi haladásának. S mi természetesebb, mint hogy e nagy mű megteremtésében első rendű szerepet adtak annak, a ki számtalan formában megmutatta, hogy képzőművészeti kérdésekben első rangú, külföldön is elismert szakértő. S ő ritka hivatottsággal és tapaszaltsággal meg is állapította a tervbe vett nagy mű körvonalait, a melynek létrejöttétől a hazai művészet fejlődésére is igen nagy hatást lehet majd várni.

S épen itt, a hol esze, nagy készsége és ritka fogékonysága a legszebb tért találta volna meg, a hol hazájának igazán nagy szolgálatokat tehetett volna, abba kellett hagynia élete munkáját, mert a sok kiváló tulajdonsághoz ebben az esetben, úgy látszik, nem csatlakozott még az is, a mi a közpályán különösen elengedhetetlen kellék: a szigorú pontosság. Vagy talán nem is csatlakozhatott. Hiszen tekintélyes orvosok nyilatkoztatták ki, hogy ekkor már agyára szállott az a veszedelmes baj, a melynek súlya alatt összeomlik a beszámítás alá eső cselekvés képessége. De ha ronsolt idegzet hibába sodorta is, más felől el kell ismernünk, hogy a kormány megbízásából általa vásárolt festmények mindenkor ékességei lesznek nagy országos gyűjteményünknek. A sokat emlegetett Piombo-féle képi klasszikus szépségeit folytató nagy gyönyörűséggel szemlélik a képtár látogatói, s az egész vásárlás művészi értékéről az ezredévi ünnepelés napjaiban az leg-hívatottabb választott bíróság: az akkor fővárosunkban összegyűlt műtörténeti kongresszus tagjai mondtak kedvező ítéletet. A nagy közönség a Pulszky által megvásárolt műtár-

gyaknak csak kis részét ismerheti, hiszen az Országos Képtárban a megvett, mintegy kétszáz kép közül mindössze huszonhat van eddig közszemlére téve. Azonban a művészek névsora, a kiknek alkottaival gazdagodott a gyűjtemény, egymagában elegendő arra, hogy a vásárlás sikerét igazolja. Ime a kiválóbbak: az említett Sebastiano del Piombón kívül Rubens, Sodoma, Andrea Verocchio, Palma Vecchio, Raphael atyja, Guirlandajo, Filippino Lippi, Canaletto, Van der Helst, Potter, Jan Decker és mások, biznyságot szolgáltatva arról, hogy Pulszky Károly a művészetek tágas mezéjén biztosan mozgott, hogy igazi műértő, szakmájának alapos tudosa volt.

Vele született tehetségén kívül sok minden hozzájárult, hogy ilyenre legyen. A leghíresebb magyar tudósok egyikének, Pulszky Ferencnek volt a fia s nagyműveltségű, finom lelkű anyjától is sok kiváló szellemi vonást örökölt. Gyermekek és ifjúkora a művelt nyugat legnevezetesebb helyein folyt le. Londonban született 1853-ban és Felső-Olaszország főbb városaiban töltötte gyermek és ifjú éveit, s olyan mozgalmas időben, a midőn atyja az Európa sorsát egyengető nagy férfiak egész sorával bizalmas érintkezésben állott. Mikor középiskolai tanulmányait itthon befejezte, már szokatlanul bő ismereteivel és ritka világlátottságával tűnt ki, úgy hogy már mint kész fiatal tudós került Lipcsébe, a hol híres tanárok előtt vívta ki a doktori czímet Rafaelről szóló értekezésével. Hazatérve akadt is tér, a melyen értékesítette az összegyűjtött szellemi tőkét. Rendezni kellett az iparművészeti múzeumot, s ennek első kitűnő katalógusát ő szerkesztette. Ugyancsak az ő tollából származik az országos képtár első leíró-jegyzéke is, a mely a nevezetes gyűjteménynek akkori anyagát nagy szakértelemről tanuskodó elrendezésben mutatja meg. Tevékeny részt vett az „Archeologiai Értesítő” szerkesztésében, s ő végezte az 1889-iki párisi kiállítás magyar régészeti osztályának előmunkálatait is.

1884-ben javarészen az ő műve volt az oly fényesen sikerült ötvös-műkiállítás is. Pályája ekkor vett erősebb lendületet. Csakhamar az országos képtár igazgatója lett. Megválasztották országgyűlési képviselőnek is s ekkor vette föl Márkus Emilát, az akkori fiatal magyar művészmegszedék egyik legtermékenyesebb alakját. Sűrűn tartott művészettörténeti előadásokat s a képtár remekeinek ismertetése mellett ő rendezte a Történeti Arcképcsarnokot. Mindez az eredményes munkásság addig tartott, a míg a már említett művásárlási megbízás be nem következett, a mely ugyan teljes mértékben igazolta szakismeretét, de pályájának is szerencsétlen fordulópontra lett. Nagy jövő állott előtte, de felúton maradt. Életének utolsó felvonása ismeretes: a tébolyda és a vizsgálati fogásig testileg-lelkileg megtörték. Mikor aztán szabadságát visszanyerte, s egész életét is megváltoztatni vélte, új munkakör keresését után látott, s bizván nagy tehetségében és sokféle ismereteiben, Angliába, onnan pedig Ausztráliába ment, de a szerencse nem mosolygott többé reá. Ott a messze földön ért véget küzdelmes élete.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Méry Károly. Tolongásban. Budapest 1899. A szerző sajátja; ára 2 korona. — Méry Károly, e kötet szerzője, évekkel ezelőtt egy kötet csinos műfordítással tűnt föl; most eredeti költeményeinek gyűjteményét bocsátja közre, melyet azonban egy nyálabb gondolat-forgács előz meg, prózában. A kötet határozottan nyert volna vele, ha e rész elmarad. A kötet verses részében a szerző tehetése jobban megnyilatkozik, bár tárgyra meglehetősen nagy a rokonság e költemények legtöbbje és

PULSZKY KÁROLY.

a prózai rész apróságai közt. Úgy látszik azonban, hogy a rythmus ereje szárnyat ad olykor az olyan gondolatoknak is, melyek a próza nehéz saruiban alant a porban maradnának. Méry Károly ügyesen versel; annak a gyakorlatnak, melyet műfordítói munkássága közben kifejtett, mint eredeti költő is jó hasznát veszi. Biznyság erre a következő költemény is, melyet mutatónál választottunk:

Ikrek.

Iczi-piczi fiam, lányom,
Gyönyörű kis bogarak,
Apró szentem, kis bálványom,
Csönd legyen! — pár perczre csak...

Ne sírjatok, hogy a golya
A mennyekből elragadt
S földi kínhoz szegző pólya
Vált fel angyalszárnyakat.

Legyetek már egyszer tíz-husz
Perczig szépen csendesek!
Csitt most, hangos pessimismus,
Míg a mama szendereg.

Én is voltam pessimista —
De a hogy' ti jöttetek...
Egem most már fényes, tiszta,
Szívem többé nem beteg.

Egyre sírnak — mintha már is
Ösmernék az életet...
Ne sírjatok, nem talált hisz'
Készületlen' titeket!

Hej, hogy harezter a lét medre,
Jókor meg kell tudnotok,
A szülői szeretetre
Közös lévén jussotok.

Támaszson az Ég e részből
Nagy versengést köztetek
S egyéb földi küzködéstől
Ment maradjon lelketek.

Iczi-piczi fiam, lányom,
Gyönyörű kis bogarak,
Apró szentem, kis bálványom,
Csönd legyen! — pár perczre csak...
(1893. november.)

A „Magyarország Vármegyei és Városai” című monografiából a negyedik vaskos és díszes kötet hagyta el a sajtót, mely Nyitra vármegye monografiáját tartalmazza. A bevezetőt a kötethez Fraknói Vilmos, a jeles történetíró, Nyitra vármegye szülötte írta. A földrajzi rész és egészét Thuróczy Károly dr., a vármegye főorvosa, a geológiai viszonyokat Papp Károly

25,000 koronát is elkölthetnek vagyonuk apasztatása nélkül. — A legszebb s legkedvesebb milliomas leány Chromatia grófnő, ki a jövő évben lesz nagykorúvá.

HALÁLOZÁSOK.

Dr. MIHALKOVICS GÉZA egyetemi tanár holttestét az egyetemi templomban helyezték ravatalra s onnan temették el július 14-ikén. A jeles tudós halálán a külföldi egyetemek és sok tudós is kifejezte bánatos részvétét. Waldeyer Henrik, a berlini egyetem rektora személyesen eljött, hogy egykori segédje temetésén jelen lehessen. Részvétáviratokat küldtek: Wiesner és Ebner a bécsi egyetem rektorai, míg a bécsi egyetem kószoruját Toldi prorektor hozta el; továbbá Strahl gissenai tanár; Hassze és Born boroszlói tanárok, Schwalbe strassburgi, Romiti pisai professzor és Laqueur, a strassburgi egyetem orvoskari dékánja. A temetésre a főváros tudományos világa teljes számban megjelent, valamint az egyetemi ifjuság. Az egyetemi tanács díszben vonult a koporsóhoz. Ott voltak Wlassics Gyula miniszter, Zsilinszky államtitkár; a kolozsvári egyetem részéről Terner rektor, míg a magyar Lenhossek Mihály mint a tífingai egyetem tanára vett részt. Az egyházi szertartást Várossy Gyula kanonok teljesíté, s Herczeg Mihály prorektor mondott az egyetem nevében beszédet. Megható volt Waldeyer Henrik, a berlini egyetem rektorának beszéde, ki mély megindulással beszélt a kolozsvári tanár és szerető egykori asszisztenséről. A nagy gyászmenetben a fővárosi katonai kórház orvosai is sorakoztak. A sirnál Kung Nándor orvoskari dékán mondott istenhozzádót, az ifjuság nevében pedig ifj. Morelli Gusztáv orvosnövendék.

NOGÁLL JÁNOS, a nagyváradi káptalan nagypostja, felszentelt püspök, Nagy-Váradi város dispolgára, 80-ik egyházi év, elhunyt július 19-ikén, élete 84-ik évében, Nagy-Váradi. Mint kanonok negyven esztendőnél többet töltött e városban, s nagy játékonyságával emelt magának maradandó emlékeket. Épített és felszerelt iskolákat, játékonyságát intézte; ezek közül a Szent-Vince-intézetben százánál több gyermek kap ellátást. Nogáll maga igazi aszkéta-életet élt folytonosan. Megjelentése is egyszerű volt. Dús jövedelmét szétosztotta, nagyszámú szegényt segélyezett, egyeseket, családokat, s tisztességes embereknek sokszor maga járta ki, hogy álláshoz juthassanak. Népszerűsége nagy is volt a jószívű főpapnak, ki a külvárosokban oly sokszor jelent meg, hogy sirgós esetekben maga vigye el a segélyt. Mint egyházi író is érdemesen működött. Az egyszerű, szép magyar nyelvet szónoklatban és írásban kevesen bírták annyira, mint ő. Kempis Tamásról és Szent Teréziáról írt könyvei oly zamatot jó magyarságú könyvek, hogy a szigorú Szarvas Gábor is példaképpen említette. Hasonlóképp egyéb kisebb könyvei is. Nogáll 1820-ban Győrött született, 1843-ban szentelték föl s nem sokára a pesti papnevelő-intézet igazgatója lett, 1849-52-ig egyetemi hitkönyv és bölcsezetkari hittanár. Majd a bécsi Augustineum lelki igazgatójának neveztek ki, 1857-ben pedig nagyváradi kanonoknak és az ottani papnevelő-intézet igazgatójának. 1880-ban szentelték föl püspöknek. Halála méltán kelt részvétet Nagyváradon. Az elhunytban Szabóné-Nogáll Janka írónő nagybátyját gyászolja.

PULSKY KÁROLY halálának hírért egy július 14-én Ausztráliából, Brisbane városából érkezett rövid távirat tudatta. A táviratot a Pulszky-család egy Brisbaneban élő ismerőse, dr. Hirschfeld orvos küldte. A tenger alatti kábelben jött távirat mindössze ennyi volt: „Mister Pulszky dead” (Pulszky ur meghalt). A halál idejéről és körülményeiről nincs még semmi hír, s még napok mulnak el, mikor a messze földről részletesebb tudósítás érkezik. Néhány lapnak az a híre, hogy Pulszky Károly önként vetett véget életének, pusztá gyanú, s alkalmasint azon alapszik, hogy családijához írt utolsó levele, mely július 10-ikén érkezett meg, nagyon komor, s benne atyai tanácsokat intézett gyermekeihez. Budapestről való távozása után Pulszky Károly hosszabb ideig Londonban tartózkodott, hol műkereskedést akart nyitni. A ezéljárt el nem érhetvén, a télen Ausztráliába hajózott és februárban Queensland tartományban, Brisbaneban telepedett le. Hír szerint onnan is tovább készült. Nagy nyelvismerteténél fogva az egész világ nyitva volt előtte. Haláláról a család a következő gyászjelentést adta ki:

„Özv. Pulszky Károlyné, született Márkus Emilia, mint neje a maga nevében, gyermekei Teréz és Romola nevében, valamint Pulszky Ágost dr., Hampel Józsefné, született Pulszky Polixéná, Pulszky Garibald mint testvérek fájdalommal jelentik Pulszky Károly dr.-nak, a magyar tudományos akadémia tagjának 46 éves korában Brisbaneban (Queensland, Ausztrália) történt elhunytát. Nyugodjék békéjével!”

CSEH BÉLA, a hajdu-böszörményi részvénytársulati takarékpénztár volt igazgatója, városi megbízottági képviselő e hó 11-én elhunyt 57 éves korában. Előbb a kereskedői pályán működött, nagy vagyont szerzett s olyan tekintélyre emelkedett, hogy 1888-ban a h. böszörményi ref. egyház főgondnoki székére emelte, melytől azonban nem sokára megvált. Ez év február havában a takarékpénztár igazgatójává választották, mely pénzintézetet 1882-ben ő alapította. Halálát özege, született báró Maldényi Aranka gyászolja, de gyászolják sokan kívülre is, mint a város középületeire kitűzött fekete zászlók is hirdették. Temetése nagy részvét mellett ment végbe.

Elhunytak még a közelebbi napokban: TÓTH SÁMUEL, nagy-majláti ev. ref. lelkész, életének 85-ik, lelkészisége 52. évében, s a környék protestáns lelkészeinek és közönségének nagy részvételével kísérték örök nyugalomra. — KISS GÁBOR, a nagy-erdőm ref. lelkész Pápa. — SZIGÁNY JEREMIAS MIHÁLY dr. főorvos, az irlalmasok pozsonyi rendházának tagja, Trencsén-Teplitzben. — FOGARASI KÉPESZ GYULA, 1848-49-iki hadnagy, földbírtokos és Szatmármegye törvényhatósági bizottsági tagja, 65 éves korában elhunyt Csengerben. Jelentékeny szerepet játszott Szatmármegye életében. — JEDLICSKA FERENCZ volt cs. és kir. huszárfőhadnagy, volt m. kir. nemes testőr, nyug. kötegyáni községi jegyző, élete 77-ik évében Kötegyánban. Jedlicska Biharmegye legmagasabb írárt volt s daliás, szép alakja és ölesnél magasabb termeténél fogva jutott be V. Ferdinánd király nemes testőrségébe 1840-ben, 1855-ben kiváltván, 40 évig kötegyáni jegyző volt s mint szorgalmas, pontos, pártatlan becsületes embert tisztelték. — BOBONYI IMRE nyug. huszárkapitány, 60 éves korában Budapesten. — BELLISI BAROSS KÁLMÁN, Baranyamegye nyug. árvaszéki ülnöke, 44 éves korában Budapesten. — SCIPIDATES JÓZSEF kir. közigazgató 63 éves korában Jász-Ápáti-ban. — ULLMANN LUDOV, a nagyváradi szabad-élvűpárt alelnöke s az orth. izr. hitközség elnöke, 59 éves korában, Nagy-Váradi. — PFALCZ JENŐ ÖDÖS, a szabadkai polgári iskola egyik fiatal tanára, 29 éves korában. — TELNÉZ EDÉ, állami tisztviselő, 1848-ban nemzetőr és Torontálmegye zombolyai járásnak szolgabírája, az elhunyt Telbisz Jenő zongoraművész édes atyja, 75 éves korában Budapesten. — STERN BERNÁT budapesti kereskedő 64 éves korában Ischlben, s holttestét Budapestre szállították. — SCHWEIGER MÁRTY ÁSMERT budapesti polgár, Balassa Jenőnek, a vígszínház művészének édesatyja, 63 éves korában. — BERRY DEZSŐ 50 éves korában Szatmáron.

Özege GOMBÁS JÓZSEFNÉ, született Vesseli Anna, 61 éves korában, Maros-Vásárhely. — GALÁNFFY JÁNOSNÉ, született Öreg Ilonka, 25 éves korában, Debreczenben. — KNEZOVITS ADOLFNÉ, született Cathry Vilma, fővárosi ügyvéd neje, 21 éves korában, Budapesten. — LÁZÁR LUDZS, Lázár Elemér államvasuti felügyelő leánya, 18 éves korában, Budapesten. — KEHRER EZESENER, Kehrér József és neje, Zwick Erzsébet leánya, 17 éves korában, Budapesten. — FUCHS ERZSÉBET, Fuchs Róbert, leánya, 21 éves korában, Vácson.

Szerkesztői mondanivalók.

Meteor. Szépen van írva, de természettani ismeretünkkel annyira ellentétben áll, hogy e miatt közölni nem lehet.

Mostoha idők. Az elbeszélésben van némi komikum, de nagyon alantjáró; bizalmas körben felolvasásra megjárja, de lapunkba nem illik.

A tüskérszása. Egy egyszerű takácsmestertől elég jó, de mégsem olyan, hogy érdemes volna kinyomatni. Előfizetési hirdetés kibocsátására s előfizetési pénzek beszedésére különben sem vállalkozhatnánk, de minthogy bizalommal fordult hozzánk, azt a jó tanácsot adjuk, ne állítsa magát hiábavaló reményre, ha verseit kinyomatja, csak költsége veri magát, hasznát azonban nem lát belőle, annál kevésbé dícsőségét.

A néma, csendes éjeken. Fent és alant. Ha meghalok. Nem vettek semmibe sem. Te vagy az élet. Legnagyobb részük gyöngye kísérlet. Jótörőm csak a két elsőben csillan föl némi költséget, de

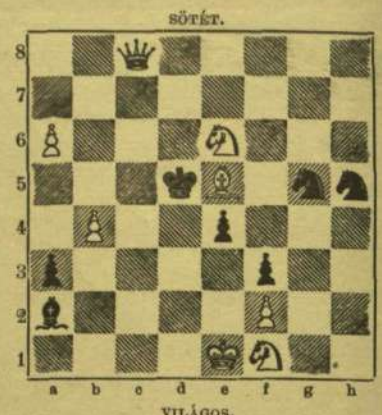
színtelenül, bágyadtan. Az első olyan, mintha egy jó versnek nagyon gyarló fordítása volna.

Temetőben. Az ilyen gyöngye kísérlettel kár az időt tölteni.

Nem közelíthetők továbbá: Hej ha késő. Hulló csillag. Ugy néha-néha. Egyre várak. Kertem alma-fája. Vihar készül. Forrón tűz le. Gyönyörű szép. Csöndes bú. Gyermekek-mese. Szeretnék én. Rózsabokor.

SAKKJÁTÉK.

2124. számú feladvány. Möller J. től.

VILÁGOS.

Világos indul s a harmadik lépésre matot mond.

A 2108. ss. feladvány megfejtése Csar W. K. től.

Világos.	Sötét.	Világos.	a.	Sötét.
1. Be3-e2	f6-f5 (a)	1. H v. f.-e2 (b)		
2. Ve8-b5	t. sz.	2. Fe7-b4	Ke5-f4	
3. F mat.		3. Fb4-d2		

Helyesen fejtették meg: Budapesten: K. J. és F. H. — Andorfi S. — Kovács J. — Liptódrótt: Hofbauer Antal. — Agárdon: Gáll Mihály. — A pesti sakk-kör.

Hibaigazítás: A multheti 2123. számú feladványban cő-on sötét futár áll.

Legjobb Sakkkönyv: Márki István A sakkjáték tankönyve. Mintajatszmakkal, csellogásokkal stb. Második kiadás. Kötve 2 frt 40 kr. (Athenaeum kiadás).

KÉPTALÁNY.

A „Vasárnapi Ujság” 26-ik számában közölt képtalány megfejtése: Csak azt bírjuk, miről, ha kell, le tudunk mondani.

Felolós szerkesztő: Nagy Miklós.

Szerkesztőségi iroda: Budapest, IV., Kaplony-utca 9.

Czimbalmok.

Legújabb erős acél szerkezettel, remek szép hanggal részlet fizetésre is kaphatók. — Mindennemű hangszerek u. m. hegedű, fuvola, harmonika stb.

Képes árjegyzék kérésre ingyen küldök.

Mogyoróssy Gyula

magyar hangszer-ipar telepe 8242

BUDAPEST, VIII. ker. Kerepesi-út 71.

valamint fekete, fehér és színes Henneberg-selyem 45 krtól 14 frt 65 krig méterenként — sima, csikos, kockázott, mintázott és damaszt stb. (mintegy 240 különböző fajta és 2000 különböző szín és árnyalatban stb). Ruhák s blousokra a gyárból! Privát fogyasztóknak postabér, vámmentesen és házhoz szállítva. Minták postafordultával.

Magyar levelezés. — Svájcban kétszeres levélbőlyög ragasztandó.

HENNEBERG G. selyemgyárai, Zürichben (cs. és kir. udvari szállító).

Szépség és egészség.

Korunk főnyálajaja az idegesség

és véletlenség, melyből számtalan kör származik. Ez ellen pedig legbiztosabban hat a

vasas chinabor

1 üveg 1 frt 20 kr, 6 üveg franko küldve 6 frt.

Sherryvel van készítve és minden hasonnevű készítmények között a legtöbb árszámlát és vanat tartalmazza.

ROZSNYAY MÁTYÁS

Kapható Budapesten: 8133

Török József gyógyszer. utal és minden magyarországi gyógyszerkereskedésben.

Kinek van szeplője?

vagy bármilyen folt, vagy pattanás az arcon?

Az arcon? Az teljes biztonságban fordulhat annak eltüntetésére végezt a világhírű

Serail arczenőcsőhöz,

mely nem csak eltávolítja mindentől bőrtisztítást, hanem az arcbőrt vakító foltokról, tisztává és fűvé teszi. 1 üveg ára 70 kr.

Arccsoppor hozzá 3 színben 70 kr. Postán franko küldve 1 frt 20 kr.

6 üveg franko küldve 6 forint.

ROZSNYAY MÁTYÁS

Kapható Budapesten: 8133

Török József gyógyszer. utal és minden magyarországi gyógyszerkereskedésben.

Budapesti Rőser tanintézet.

Alapítottát 1853-ban. — Tanulók száma 15,024.

3 osztályú

felső kereskedelmi iskola.

4 osztályú polgári iskola Bizonyítványra jogosítanak.

Nevelő internatus. Benlakó növendékek részére.

Beiratás: augusztus 30-tól szept. 5-éig. Értéstités küld:

RŐSER JÁNOS igazgató-tulajdonos.

BUDAPEST, VI. ker., Aradi-utca 10. szám.

KÁVÉ Fiuméből

közvetlen a tengeri hajóról szétküldve:

1 zsák 4 kgr. Río kávé jó ízű	4.60
1 zsák 4 kgr. Portoriko kávé nagyszemű	5.60
1 zsák 4 kgr. Kuba kávé nagyszemű	5.75
1 zsák 4 kgr. Portoriko gyöngykávé nagyszemű	6.12
1 zsák 4 kgr. kék Jáva gyöngy-kávé	6.80

elvámlva, bérmentve és csomagolva minden más költség nélkül.

8191

Árjegyzéket és látképes levelezőlapot ingyen és bérmentve küld

FRATELLI DEISINGER, Fiume, Scafalo 214.

A magyarországi kávécsok bevéslárlási forrása.

50 év óta

közkedveltségnek örvendőnek kühöges, rekedtség, torok és légzési szervek működési zavarnál a kitűnőnek bizonyult

EGGER-fole MELLPASZTILLÁK

(1 doboz 50 kr. és 1 frt. Próbadozoz 25 kr.) Bérmentés 30 kr. — A gyomor rendellen működésénél radikális hatásnak bizonyult

EGGER szódapaszttillái

(1 doboz 30 kr.) Bérmentés 20 kr. Mindkét szer kapható minden gyógyszerár. 20. és szőlősdől radika Magyarországon. Kádor gyógyszer. Budapest, Váci-körút 17.

CHOCOLAT MENIER

A világ legnagyobb gyára. 50,000 kilo.

Kapható minden fűszer- és csemege-kereskedésben és csukrászdában. 7909

A Pozsonyi

Kereskedelmi Akadémia,

melynek végbizonyítványa egy évi önkéntesi katonai szolgálatra jogosít, és melynek eddig végzett tanulói legelső rendű kereskedő, gyári és bankári cégeknek vagy közhivatalokban és a mezőgazdaságban nyertek alkalmazást, 1899 szeptember 1-én 15. évfolyamát nyitja meg.

Az intézetet a múlt isk. évben 243 tanuló látogatta, köztük 196 vidéki, kiknek jó családoknál való elhelyezése ügyében az igazgató készséggel jár a szülők kezére.

Minden iránt tájékoztató évi jelentés levelező lapon is kérhető.

Pozsony, 1899 július hó.

JÓNÁS JÁNOS

igazgató.

Hölgyeknek és uraknak

kiket szép és telt test-időmök érdekelnék, áraltatnak és biztos szert ajánlok a soványaság ellen. (Égy hét alatt 10 font gyarapodás.) E szertől egyszerűen és gyorsan, ide és

rozsás bőr

nyerhető, az emésztést is elősegíti és fellendíti erőstőlég hat testre és szellemre. Hátis már egyszerű használatra. Orvosi rend. szerint. Nem szedéles. Jótállás. 2 márkáért levelezőlapra vagy utalással szálítja a Hygien-Institut

D. Franz Steiner,

Lepzig 43. Poststr.

Poststr.

Poststr.

Poststr.

Poststr.

Poststr.

Poststr.

Poststr.

Poststr.

Poststr.

Poststr.

Poststr.

Poststr.

Poststr.

Poststr.

Poststr.

Poststr.

Poststr.

Poststr.

Poststr.

Poststr.

Poststr.

Poststr.

Poststr.

Poststr.

Poststr.

Poststr.

Poststr.

Poststr.

Poststr.

Poststr.

Poststr.

Poststr.

Poststr.

Poststr.

Poststr.

Poststr.

Poststr.

Poststr.

Poststr.

Poststr.

Poststr.

Poststr.

Poststr.

Poststr.

Poststr.

Poststr.

MARMATIA

Magyarország és Ausztria területén kárólagosan szabadalmazott 8300

házigomba-irtó és fa-conserváló szer.

Évek hosszú során át kipróbált kitűnő szer mindennemű építgomba gyökeres és biztos kiirtására s faanyagoknak, különösen padlók és házfedeleknek korrózió elleni conserválására. Egy kilogramm „Marmatia” 10-14 m² terület bevonására elegendő. Egy kilo 50 kr. 4 kilogramm tartalmazó postaládás csomagolás: használati utasítással 2 frt. — 50 kilogramm felüli mennyiségben szakoska csomagolva méterenként 40 frt. (4 kilogramm kevesebb nem küldik.) Ez a szer építetek gombamentesítését megerősíti s az utóbbi 10 évi jóállással eszközöljük. A „MARMATIA” utasítást, vagy a pénz előleges beküldése mellett egyedül kapható és megrendelhető

Kávy János és Társainál

Máramaros-Szigeten. Prospectus ingyen és bérmentve.

SIEMENS és HALSKE

Budapest, VIII. kerület, Kerepesi-ut 21. szám.

Készít:

villamos világítási és erőátviteli központi telepeket és berendezéseket városok, bányák, gyárak és magánosok részére.

Elektrolytikus berendezéseket. Villamos vasutakat. Bánya-vasutakat.

Egyenáramu-, forgó áramu- és váltakozó áramu generatorokat és motorokat, vezetékhálózati kábeleket, iv- és izzó-lámpákat.

Távíró- és távbeszélő-készülékeket. — Mérő-készülékeket.

Vasúti váltó-biztosító berendezéseket. Jelző-berendezéseket. Mérő-készülékeket.

Vezeték-berendezéseket központi telepekhez való bekapcsolásra.

